

V l á d n í n á v r h

ZÁKON

ze dne 2015,

kterým se mění zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Čl. I

Zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění zákona č. 362/2007 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 223/2009 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb. a zákona č. 225/2012 Sb., se mění takto:

1. V § 1 se slova „Evropského společenství¹⁾“ nahrazují slovy „Evropské unie¹⁾“.
Poznámka pod čarou č. 1 zní:

¹⁾ Směrnice Rady 89/391/EHS ze dne 12. června 1989 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci.

Směrnice Rady 89/654/EHS ze dne 30. listopadu 1989 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na pracovišti (první samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

Směrnice Rady 90/269/EHS ze dne 29. května 1990 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro ruční manipulaci s břemeny, spojenou s rizikem, zejména poškození páteře, pro zaměstnance (čtvrtá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

Směrnice Rady 90/270/EHS ze dne 29. května 1990 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro práci se zobrazovacími jednotkami (pátá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

Směrnice Rady 92/57/EHS ze dne 24. června 1992 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na dočasných nebo přechodných staveništích (osmá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

Směrnice Rady 92/58/EHS ze dne 24. června 1992 o minimálních požadavcích na bezpečnostní nebo zdravotní značky na pracovišti (devátá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

Směrnice Rady 92/85/EHS ze dne 19. října 1992 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň (desátá směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

Směrnice Rady 94/33/ES ze dne 22. června 1994 o ochraně mladistvých pracovníků.

Směrnice Rady 98/24/ES ze dne 7. dubna 1998 o bezpečnosti a ochraně zdraví zaměstnanců před riziky spojenými s chemickými činiteli používanými při práci (čtrnáctá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/92/ES ze dne 16. prosince 1999 o minimálních požadavcích na zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců vystavených riziku výbušných prostředí (patnáctá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/54/ES ze dne 18. září 2000 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí biologickým činitelům při práci (sedmá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/44/ES ze dne 25. června 2002 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví před expozicí zaměstnanců rizikům spojeným s fyzikálními činiteli (vibracemi) (šestnáctá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/37/ES ze dne 29. dubna 2004 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům nebo mutagenům při práci (šestá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/104/ES ze dne 16. září 2009 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro používání pracovního zařízení zaměstnanci při práci (druhá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/148/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci.“

CELEX: 31992L0057

2. V § 3 odstavec 1 zní:

„(1) Zaměstnavatel, který provádí stavbu nebo se na jejím provádění podílí jako zhotovitel stavebních, montážních, stavebně montážních, bouracích nebo udržovacích prací bez ohledu na jejich stavebně technické provedení, použité stavební výrobky, materiály, konstrukce, účel jejich využití a dobu jejich trvání (dále jen „zhotovitel“), pro jinou fyzickou osobu, podnikající fyzickou osobu nebo právnickou osobu (dále jen „zadavatel stavby“) na jejím pracovišti vymezeném dočasně k realizaci stavby (dále jen „staveniště“), zajistí v součinnosti se zadavatelem stavby vybavení pro bezpečný a zdraví neohrožující výkon práce. Práce podle věty první mohou být zahájeny pouze tehdy,

pokud je staveniště náležitě zajištěno a vybaveno. Zhotovitelem může být i zadavatel stavby, pokud stavbu provádí pro sebe.“.

CELEX: 31992L0057

CELEX: 32009L0104

3. V § 3 odst. 2 větě první se slovo „Zaměstnavatel“ nahrazuje slovem „Zhotovitel“.
CELEX: 31992L0057
CELEX: 32009L0104
4. V § 3 odst. 2 písm. 1) se slovo „zaměstnavatele“ nahrazuje slovem „zhotovitele“.
CELEX: 31992L0057
CELEX: 32009L0104
5. V § 9 odst. 1 písm. a) se slova „vztahu k předmětu“ nahrazují slovy „všech oblastech“.
CELEX: 31989L0391
6. V § 9 odst. 4 se na konci písmene c) tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena d) až f), která znějí:

„d) zajistit v případech uvedených v odstavci 3 písm. b) a c) účast odborně způsobilé fyzické osoby při pravidelném hodnocení stavu a úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,

e) zajistit součinnost v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany odborně způsobilé fyzické osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik s ostatními zaměstnanci zaměstnavatele, s odborovou organizací, s radou zaměstnanců, se zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pokud byli u zaměstnavatele zvoleni, a s odborně způsobilou fyzickou osobou k zajišťování úkolů v prevenci rizik jiného zaměstnavatele, jehož zaměstnanci plní své úkoly na pracovišti zaměstnavatele, a

f) zajistit součinnost odborně způsobilé fyzické osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik s osobami podle § 12 a s poskytovatelem pracovnílékařských služeb, se kterým má zaměstnavatel uzavřenou smlouvu o poskytování pracovnílékařských služeb.“.

CELEX: 31989L0391

7. V § 9 odst. 7 se za slovo „pracovišti“ vkládá slovo „zaměstnavatele“, a za slovo „zaměstnavatel“ slovo „písemně“.
8. § 10 a § 10a znějí:

„§ 10

(1) Předpokladem odborné způsobilosti fyzické osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik je

- a) alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou¹³⁾,
- b) odborná praxe v délce alespoň 3 let, jestliže fyzická osoba získala vzdělání uvedené v písmenu a), nebo v délce alespoň 1 roku, jestliže fyzická osoba získala vysokoškolské vzdělání v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci; za odbornou praxi se považuje doba činnosti vykonávané v oboru, ve kterém

fyzická osoba zajišťuje úkoly v prevenci rizik nebo vykonává činnost v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,

- c) osvědčení o úspěšně vykonané zkoušce z odborné způsobilosti nebo periodické zkoušce z odborné způsobilosti (dále jen „periodická zkouška“), a
- d) osvědčení o odborné způsobilosti k výkonu hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem, bude-li zajišťovat úkoly v prevenci rizik při hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem.

(2) Předpokladem odborné způsobilosti fyzické osoby k činnostem koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi (dále jen „koordinátor“) je

- a) alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru vzdělání technického zaměření nebo vysokoškolské vzdělání technického zaměření,
- b) odborná praxe v délce alespoň 3 let, jestliže fyzická osoba získala vzdělání uvedené v písmenu a), nebo v délce alespoň 1 rok, jestliže fyzická osoba získala vysokoškolské vzdělání stavebního zaměření; za odbornou praxi se považuje doba činnosti vykonávané při přípravě nebo realizaci staveb,
- c) osvědčení o úspěšně vykonané zkoušce z odborné způsobilosti nebo periodické zkoušce, a
- d) osvědčení o odborné způsobilosti k výkonu hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem, bude-li vykonávat činnost koordinátora při hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem.

(3) Osvědčení o získání odborné způsobilosti je vydáváno na základě úspěšného vykonání zkoušky z odborné způsobilosti. Každá další zkouška z odborné způsobilosti, na kterou se žadatel o vykonání zkoušky z odborné způsobilosti přihlásí, pokud již v minulosti úspěšně vykonal zkoušku z odborné způsobilosti, je posuzována jako periodická zkouška. Osvědčení o úspěšně vykonané zkoušce z odborné způsobilosti nebo o úspěšně vykonané periodické zkoušce má ode dne jejího vykonání platnost 5 let.

(4) Odborně způsobilá fyzická osoba k zajišťování úkolů v prevenci rizik a koordinátor

- a) vede písemně chronologický seznam smluvních vztahů o výkonu své činnosti jako odborně způsobilé fyzické osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik a koordinátora, který opatřuje svým jménem a vlastnoručním podpisem,
- b) opatřuje zpracované dokumenty související s výkonem své činnosti, jako odborně způsobilé fyzické osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik a koordinátora, svým jménem a vlastnoručním podpisem, a
- c) oznamuje Ministerstvu práce a sociálních věcí (dále jen „ministerstvo“) změny údajů uváděných v evidenci odborně způsobilých fyzických osob k zajišťování úkolů v prevenci rizik a koordinátorů (dále jen „evidence odborně způsobilých osob“) do 15 dnů od jejich vzniku.

(5) Při uznávání odborné kvalifikace, kterou fyzická osoba získala v jiném členském státě Evropské unie, jiném smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo ve Švýcarské konfederaci, se postupuje podle zákona o uznávání odborné kvalifikace¹⁴⁾. Uznávacím orgánem je ministerstvo. Před zahájením dočasného nebo příležitostného výkonu činnosti na území České republiky fyzickou osobou, která je oprávněna vykonávat obdobnou činnost v členském státě Evropské unie, jiném smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederaci, ministerstvo její odbornou kvalifikaci ověří¹⁵⁾.

§ 10a

(1) Ministerstvo vede evidenci odborně způsobilých osob, jejímž účelem je vedení údajů o počtu a odbornosti fyzických osob k zajišťování úkolů v prevenci rizik a koordinátorů pro potřeby ministerstva za účelem zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a pro bezplatné poskytování těchto informací pro potřeby jiných orgánů podle zvláštních zákonů. Tato evidence je informačním systémem veřejné správy.

(2) Správcem a provozovatelem evidence odborně způsobilých osob je ministerstvo.

(3) Do evidence odborně způsobilých osob se zapisují tyto údaje

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení odborně způsobilých fyzických osob v prevenci rizik a koordinátorů,
- b) adresa bydliště nebo místo trvalého pobytu,
- c) datum úspěšného vykonání zkoušky z odborné způsobilosti nebo periodické zkoušky,
- d) číslo osvědčení s datem skončení platnosti osvědčení.

(4) Evidence odborně způsobilých osob je veřejná, s výjimkou údajů podle odstavce 3 písmene b) a c).

(5) Údaje uvedené v odstavci 3 se v evidenci odborně způsobilých osob uchovávají po dobu 15 let od skončení platnosti osvědčení.“.

CELEX: 31995L0046

9. Za § 10a se vkládá nový § 10b, který zní:

„§ 10b

(1) Ministerstvo v evidenci odborně způsobilých osob vyznačí bezodkladně změny údajů oznamovaných podle § 10 odst. 4 písm. c) a údaj o skončení platnosti osvědčení uplynutím doby jeho platnosti.

(2) Ministerstvo v evidenci odborně způsobilých osob vyznačí bezodkladně údaj o skončení platnosti osvědčení také v případech, kdy fyzická osoba

- a) o to požádá,
- b) zemře,
- c) byla prohlášena za mrtvou, nebo
- d) má v souladu se zvláštním právním předpisem soudem omezenou svéprávnost.“.

CELEX: 31995L0046

10. V § 11 odst. 2 písmeno f) zní:

„f) osvědčení o úspěšně vykonané zkoušce ze zvláštní odborné způsobilosti.“.

11. V § 12 písm. d) se slovo „(stavebník)“ zrušuje.

12. V § 12 se za písmeno d) vkládá nové písmeno e), které včetně poznámky pod čarou č. 33 zní:

„e) další členy rodiny, kteří jsou zúčastněni na provozu rodinného závodu podle zvláštního právního předpisu³³⁾“,

³³⁾ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.“
CELEX: 31992L0057

13. V § 12 se slova „§ 101 odst. 1 a 2“ nahrazují slovy „§ 101 odst. 1, 2 a 5“.

14. V § 14 odstavec 1 zní:

„(1) Budou-li na staveništi působit zaměstnanci více než jednoho zhotovitele, je zadavatel stavby povinen písemně určit jednoho nebo více koordinátorů s přihlédnutím k druhu a velikosti stavby a její náročnosti na koordinaci opatření k zajištění bezpečné a zdraví neohrožující práce na staveništi. Koordinátor podle věty první musí být určen při přípravě stavby od zahájení prací na zpracování projektové dokumentace pro stavební řízení do jejího předání zadavateli stavby, a při realizaci stavby od převzetí staveniště prvním zhotovitelem, do převzetí dokončené stavby zadavatelem stavby. Činnosti koordinátora při přípravě stavby a při její realizaci mohou být vykonávány toutéž osobou.“

CELEX: 31992L0057

15. V § 14 odst. 2 se věta poslední nahrazuje větou „Koordinátorem nemůže být zhotovitel, jeho zaměstnanec, ani fyzická osoba, která odborně vede realizaci stavby²⁰⁾“.

CELEX: 31992L0057

16. V § 14 odst. 3 se za slovo „vymezí“ vkládá slovo „písemně“.

17. V § 14 odst. 4 se za slova „pro jeho činnost,“ vkládají slova „zejména pro zpracování plánu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi (dále jen „plán“),“ a slova „zhotovitele stavby“ se nahrazují slovem „zhotovitele“.

18. V § 15 odstavec 2 zní:

„(2) Budou-li na staveništi vykonávány práce a činnosti vystavující fyzickou osobu zvýšenému ohrožení života nebo poškození zdraví, které jsou stanoveny prováděcím právním předpisem, stejně jako v případech podle odstavce 1, zadavatel stavby zajistí, aby byl při přípravě stavby zpracován plán podle druhu a velikosti plně vyhovující potřebám zajištění bezpečné a zdraví neohrožující práce, a aby byl při realizaci stavby aktualizován. Plán zpracovává koordinátor. V plánu musí být uvedeny základní informace o stavbě a staveništi, postupy navrhované pro jednotlivé práce a pracovní činnosti zahrnující konkrétní požadavky pro jejich bezpečné provádění, jejich předpokládané časové trvání a posloupnost nebo souběh; musí být přizpůsobován skutečnému stavu a podstatným změnám stavby během její realizace. Vláda stanoví nařízením bližší požadavky na obsah a rozsah plánu.“

CELEX: 31992L0057

19. V § 15 se doplňuje odstavec 3, který zní:

„(3) Zadavatel stavby postupuje při výběru zhotovitele v souladu s požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví při práci s ohledem na práce a činnosti vystavující zaměstnance zvýšenému ohrožení života nebo zdraví na staveništi uvedenými v plánu.“.

20. V § 16 úvodní části ustanovení se slovo „stavby“ zrušuje.

21. V § 16 písmeno a) zní:

„a) nejpozději do 8 dnů před zahájením prací na staveništi písemně informovat určeného koordinátora o pracovních a technologických postupech, které pro realizaci stavby zvolil, o řešení rizik vznikajících při těchto postupech, včetně opatření přijatých k jejich odstranění,“.

22. V § 17 odstavec 1 zní:

„(1) Jiná fyzická osoba, která se osobně podílí na zhotovení stavby a která nezaměstnává zaměstnance (dále jen „jiná osoba“), je povinna poskytnout zhotoviteli a koordinátorovi potřebnou součinnost a postupovat podle pokynů nebo opatření k zajištění bezpečné a zdraví neohrožující práce stanovených zhotovitelem. Jiná osoba informuje zhotovitele nejpozději do 5 pracovních dnů před převzetím pracoviště, a není-li to ze závažných důvodů možné, bez zbytečného odkladu o všech okolnostech, které by mohly při její činnosti na staveništi vést k ohrožení života a poškození zdraví dalších fyzických osob zdržujících se na staveništi s vědomím zhotovitele.“.

23. V § 17 odst. 3 se slovo „stavby“ zrušuje.

24. § 18 zní:

„§ 18

(1) Koordinátor je při přípravě stavby povinen

a) v dostatečném časovém předstihu před výběrem zhotovitelů předat zadavateli stavby plán obsahující kromě náležitostí uvedených v § 15 odst. 2 také přehled právních předpisů vztahujících se ke stavbě, informace o rizicích, které se mohou při realizaci stavby vyskytnout se zřetelem na práce a činnosti vystavující fyzickou osobu zvýšenému ohrožení života nebo poškození zdraví, a další podklady nutné pro zajištění bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí a podmínek výkonu práce, na které je třeba vzít zřetel s ohledem na charakter stavby a její realizaci,

b) bez zbytečného odkladu předat projektantovi, zhotoviteli, pokud byl již určen, popřípadě jiné osobě veškeré další informace o bezpečnostních a zdravotních rizicích, které jsou mu známy a které se dotýkají jejich činnosti,

c) provádět další činnosti stanovené prováděcím právním předpisem.

(2) Koordinátor je při realizaci stavby povinen

a) bez zbytečného odkladu

1. informovat všechny dotčené zhotovitele o bezpečnostních a zdravotních rizicích, která vznikla na staveništi během postupu prací.

2. upozornit zhotovitele na nedostatky v uplatňování požadavků na bezpečnost a ochranu zdraví při práci zjištěné na pracovišti převzatém zhotovitelem, nebo na nedodržení plánu, a vyžadovat zjednání nápravy; k tomu je oprávněn navrhnout přiměřená opatření.

3. oznámit zadavateli stavby případy podle bodu 2, nebyla-li zhotovitelem neprodleně přijata přiměřená opatření ke zjednání nápravy; na základě tohoto oznámení je zadavatel stavby povinen přijmout opatření k odstranění nedostatků vytýkaných koordinátorem,

4. postupovat při výkonu své činnosti v součinnosti s dalšími odborně způsobilými fyzickými osobami vykonávajícími svoji působnost podle zvláštních právních předpisů,

b) provádět další činnosti stanovené prováděcím právním předpisem.“.

CELEX: 31992L0057

25. V § 20 odst. 1 se za slova „nebo prodloužení akreditace“ vkládá slovo „podnikající“ a za slova „zkoušky z odborné způsobilosti“ se vkládají slova „ , periodické zkoušky“.

26. V § 20 odst. 1 a 4 se slova „Ministerstvo práce a sociálních věcí“ nahrazují slovem „ministerstvo“.

27. V § 20 odstavce 2 a 3 znějí:

„(2) Součástí žádosti o udělení nebo změnu akreditace je písemná dokumentace o způsobu provádění zkoušek z odborné způsobilosti, periodických zkoušek nebo zkoušek ze zvláštní odborné způsobilosti. Ministerstvo před udělením, změnou nebo prodloužením akreditace posoudí, zda právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba bude schopna plnit požadavky stanovené pro provádění zkoušek podle prováděcího právního předpisu; v rozhodnutí o udělení akreditace může ministerstvo vymezit rozsah provádění těchto zkoušek, zejména ve vztahu k maximálnímu počtu zkoušených osob.

(3) Jsou-li splněny podmínky pro udělení akreditace, je na udělení akreditace právní nárok. Neplní-li držitel akreditace povinnosti podle tohoto zákona nebo přestane-li splňovat požadavky stanovené pro provádění zkoušek podle prováděcího právního předpisu, pro rozsah provádění zkoušek v rámci akreditace, nebo pokud o to sám požádá, ministerstvo akreditaci změní nebo zruší. Akreditace dále zaniká uplynutím doby, na kterou byla udělena, nebo smrtí fyzické osoby nebo zánikem právnické osoby, které byla akreditace udělena.“.

28. V § 20 odst. 5 se slova „práce a sociálních věcí“ zrušují.

29. V § 20 odstavec 7 zní:

„(7) Náklady spojené s provedením zkoušky z odborné způsobilosti, periodické zkoušky nebo zkoušky ze zvláštní odborné způsobilosti a za vydání osvědčení podle § 10 odst. 1 písm. c), § 10 odst. 2 písm. c) nebo § 11 odst. 2 písm. f), stanovených držitelem akreditace, uhradí uchazeč o vykonání zkoušky držiteli akreditace nejpozději v den konání zkoušky před jejím zahájením.“.

30. V § 21 písmeno b) zní:

„b) stanoví nařízením

1. která technická zařízení představují zvýšenou míru ohrožení života a zdraví zaměstnanců, pokud jde o jejich obsluhu, montáž a opravy nebo kontrolu vyžadující zvláštní odbornou způsobilost,
2. požadavky pro udělení, pozastavení, změnu nebo zrušení akreditace podnikající fyzické nebo právnické osoby pro provádění zkoušek odborné způsobilosti, periodických zkoušek a zkoušek ze zvláštní odborné způsobilosti,
3. zkušební okruhy teoretických znalostí a praktických dovedností pro zkoušku z odborné způsobilosti, periodickou zkoušku a zkoušku ze zvláštní odborné způsobilosti,
4. obsah a způsob provedení zkoušky z odborné způsobilosti, periodické zkoušky a zkoušky ze zvláštní odborné způsobilosti, jejich organizaci, průběh, hodnocení a podmínky pro opravu těchto zkoušek, jakož i náležitosti osvědčení o úspěšném vykonání uvedených zkoušek,
5. vedení dokumentace držitelem akreditace o stanovených termínech zkoušek, o jejich změnách, o vykonaných zkouškách odborné způsobilosti, periodických zkouškách a zkouškách ze zvláštní odborné způsobilosti, včetně zasílání informací o jejich výsledku.“

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Odborná způsobilost fyzické osoby k zajištění plnění úkolů v prevenci rizik a odborná způsobilost fyzické osoby k činnosti koordinátora získaná podle dosavadních právních předpisů se považuje za splněnou po dobu platnosti osvědčení vydaného podle dosavadních právních předpisů, nejdéle však po dobu 5 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

2. Řízení o udělení akreditace k provádění zkoušek z odborné způsobilosti nebo zvláštní odborné způsobilosti, změnu akreditace a prodloužení akreditace zahájené a pravomocně neskončené do dne nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí a práva a povinnosti s nimi související se posuzují podle dosavadních právních předpisů.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o inspekci práce

Čl. III

Zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění zákona č. 230/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 213/2007 Sb., zákona č. 362/2007 Sb., zákona č. 382/2008 Sb., zákona č. 294/2008 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 341/2011

Sb., zákona č. 350/2011 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 367/2011 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 136/2014 Sb., zákona č. 247/2014 Sb. a zákona č. 250/2014 Sb., se mění takto:

1. V § 6 odst. 1 se za písmeno i) vkládá písmeno j), které včetně poznámky pod čarou č. 76 zní:

„j) rodinný závod⁷⁶⁾,

⁷⁶⁾ § 700 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

§ 12 písm. e) zákona č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů. “.

2. V § 17 odst. 1 písmeno y) zní:

„y) nedoručí ve stanoveném termínu oznámení o zahájení prací na stavbě splňující požadavky stanovené v § 15 odst. 1 zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nebo neprovede bez zbytečného odkladu jeho aktualizaci,“.

3. V § 17 odst. 1 písm. z) se za slova „neplní povinnost“ vkládá slovo „zhotovitele“.

4. V § 17 odst. 1 písmeno za) zní:

„za) nesplní některou z povinností koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi podle § 10 odst. 4 nebo § 18 zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,“.

5. V § 17 odst. 1 se na konci písmene zb) tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena zc) až zg), která znějí:

„zc) nesplní některou z povinností odborně způsobilé fyzické osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik podle § 10 odst. 4 zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,

zd) v rozporu s § 10 zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vykonává činnost odborně způsobilé fyzické osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik nebo činnost koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi bez příslušného oprávnění,

ze) v rozporu s § 14 zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci neurčí jednoho nebo více koordinátorů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi,

zf) v rozporu s § 15 odst. 2 zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nezajistí zpracování plánu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi před zahájením prací nebo nezajistí jeho aktualizaci při realizaci stavby,

zg) v rozporu s § 14 zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nezajistí součinnost všech zhotovitelů nebo jiné osoby s koordinátorem

bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi po celou dobu přípravy a realizace stavby.“.

6. V § 17 odst. 2 písm. a) se slova „z) a za)“ nahrazují slovy „za) a zc)“.

7. V § 17 odst. 2 písm. b) se slova „p) a y)“ nahrazují slovy „p), y), zd), ze), zf) a zg)“.

8. V § 17 odst. 2 písm. c) se slova „s) a t)“ nahrazují slovy „s), t) a z)“.

9. V § 30 odst. 1 písmeno y) zní:

„y) nedoručí ve stanoveném termínu oznámení o zahájení prací na stavbě splňující požadavky stanovené v § 15 odst. 1 zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nebo neprovede bez zbytečného odkladu jeho aktualizaci,“

10. V § 30 odst. 1 písm. z) se za slova „neplní povinnost“ doplňuje slovo „zhotovitele“.

11. V § 30 odst. 1 písmeno za) zní:

„za) nesplní některou z povinností koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi podle § 10 odst. 4 nebo § 18 zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,“.

12. V § 30 odst. 1 se na konci písmene zb) tečka nahrazuje čárkou a vkládají se písmena zc) až ze), která znějí:

„zc) v rozporu s § 14 zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci neurčí jednoho nebo více koordinátorů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi,

zd) v rozporu s § 15 odst. 2 zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nezajistí zpracování plánu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi před zahájením prací nebo nezajistí jeho aktualizaci při realizaci stavby,

ze) v rozporu s § 14 zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nezajistí součinnost všech zhotovitelů nebo jiné osoby k součinnosti s koordinátorem bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi po celou dobu přípravy a realizace stavby.“.

13. V § 30 odst. 2 písm. a) se slova „, z)“ zrušují.

14. V § 30 odst. 2 písm. b) se slova „p) a y)“ nahrazují slovy „p), y), zc), zd) a ze)“.

15. V § 30 odst. 2 písm. c) se slova „s) a t)“ nahrazují slovy „s), t) a z)“.

ČÁST TŘETÍ

Změna živnostenského zákona

Čl. IV

V příloze č. 2 ŽIVNOSTI VÁZANÉ k zákonu č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění zákona č. 130/2008 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 145/2010 Sb., zákona č. 155/2010 Sb., zákona č. 350/2011 Sb., zákona č. 53/2012 Sb., zákona č. 169/2012 Sb., zákona č. 199/2012 Sb., zákona č. 201/2012 Sb., zákona č. 234/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb. a zákona č. 140/2014 Sb., u předmětu podnikání „Poskytování služeb v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci“ text ve třetím sloupci zní:

„*) § 10 odst. 1 písm. c) a § 10 odst. 2 písm. c) zákona č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů, a § 8 odst. 1 a 2 nařízení vlády č. 592/2006 Sb., o podmínkách akreditace a provádění zkoušek z odborné způsobilosti“.

ČÁST ČTVRTÁ

ÚČINNOST

Čl. V

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

A. Závěrečná zpráva z Hodnocení dopadů regulace (RIA)

Shrnutí závěrečné zprávy RIA

Název návrhu zákona:

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 251/2005 Sb., o inspekcii práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zpracovatel/zástupce předkladatele: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Předpokládané datum nabytí účinnosti je prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

2. Cíl návrhu zákona

Hlavním cílem zákona je uvedení stávajícího zákona do souladu s požadavky a poznatky praxe, které vyplynuly z aplikace zákona č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 251/2005 Sb., o inspekcii práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

3. Agregované dopady návrhu zákona

3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: NE

Navrhovaná úprava zákona se zvýšením nákladů státního rozpočtu nepočítá.

3.2 Dopady na podnikatelské subjekty:

Na podnikatelské prostředí České republiky se žádný negativní hospodářský a finanční dopad nepředpokládá, neboť navrhovaným zákonem se nové povinnosti podnikatelským subjektům neukládají, ale stávající povinnosti se precizují nebo upravují tak, aby je bylo možno mimo jiné využít při zpracování návrhů skutkových podstat přestupků a správních deliktů obsažených ve zvláštním zákoně.

3.3 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje):

Navrhovanou úpravou zákona se mzdové náklady nemění.

3.4 Sociální dopady:

Navrhovaná úprava zákona nemá žádné sociální dopady.

3.5 Dopady na životní prostředí:

Navrhovaná úprava zákona vede dotčené subjekty k vyšší úrovni dodržování právních předpisů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na pracovištích, a tím k předcházení vzniku nebezpečí a rizik, která mohou vést ke vzniku pracovních úrazů, nemocí z povolání nebo jiných poškození zdraví z práce, včetně případných havárií na pracovištích, a proto má pozitivní dopad i na stav životního prostředí.

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace

1. Důvod předložení a cíle

1.1 Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

1.2 Definice problému

Návrh předkládaného zákona, kterým se mění zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), je nedílnou součástí pracovněprávní úpravy právních vztahů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v České republice. Platná právní úprava vychází ze zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, článku 2 odst. 4, novelizovaného článku 10, a rovněž z ústavních

principů zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, zejména z článku 28 a článku 29 odst. 1. Z těchto základů vychází i předkládaný návrh novely zákona.

Navrhovaná ustanovení zákona navazují na stávající právní úpravu, a to především na ustanovení v části třetí zákona upravující proces přípravy a realizace staveb na staveništích s ohledem na dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Platná ustanovení zákona jsou v návrhu precizována a pouze tam, kde to bylo nezbytně nutné, byla nahrazena nebo doplněna novými ustanoveními.

Dílním způsobem jsou upraveny některé otázky související s předmětem právní úpravy, především zvýšení nároků na zákonné předpoklady fyzických osob, které jsou ověřovány zkouškou znalostí a dovedností u akreditovaných subjektů, a to z odborné způsobilosti koordinátora BOZP na staveništi. Konkrétně se v zákoně navrhuje zvýšení požadavků na vzdělání a odbornou praxi fyzických osob, které se hlásí ke zkoušce z odborné způsobilosti koordinátora BOZP na staveništi, dále se navrhuje uvedení demonstrativního výčtu povinností zaměstnavatele v prevenci rizik zajišťovaných, buď samotnými zaměstnavateli, pokud jsou osoby odborně způsobilé v prevenci rizik nebo prostřednictvím odborně způsobilých osob v prevenci rizik (jedná se o konkretizaci povinností obecně stanovených pro oblast BOZP zákoníkem práce).

Mnohé z navrhovaných úprav byly vyvolány přímo požadavky některých institucí, jako např. Českého báňského úřadu, Státního úřadu inspekce práce nebo zástupci odborné veřejnosti, zejména odborně způsobilými osobami k zajišťování úkolů v prevenci rizik a koordinátory BOZP na staveništi.

Některé navrhované úpravy vychází z neuspokojivých výsledků kontrol orgánů inspekce práce na úseku bezpečnosti práce na staveništích, ze kterých vyplývá, že důvodem vzniku stále velkého množství pracovních úrazů, včetně smrtelných pracovních úrazů na staveništích, je podceňování rizik, která vznikají při provádění stavebních prací, zejména u menších subjektů a osob samostatně výdělečně činných, které často přebírají pracoviště na staveništích od velkých stavebních firem.

Další příčinou velkého počtu pracovních úrazů na staveništích je nedodržování povinností uložených jednotlivým účastníkům výstavby na nejrizikovějších pracovištích v porovnání s pracovišti ostatních odvětví hospodářství. Výše uvedené je ovlivněno recesí ve stavebnictví, kterou lze datovat od roku 2008, a která trvá do současné doby. Projevem této recese jsou převažující volné stavební kapacity před poptávkou na stavební práce, a proto podnikající subjekty ve stavebnictví přijímají i zakázky s nízkou nebo žádnou marží. Tato skutečnost vede k tomu, že zhotovitelé, kteří se o zakázku ucházejí, nabízejí zhotovení stavby za nízkou cenu. Ti zhotovitelé, kteří zakázku ve výběrovém řízení tímto způsobem získají, často nemají dostatečný rozpočet na přijetí a realizaci opatření v oblasti bezpečnosti práce.

Výše uvedené je jeden z hlavních důvodů, proč se počet pracovních úrazů ve stavebnictví nesnižuje tak, jak je potřebné.

1.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Právní úprava zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na pracovištích a na staveništích pomocí fyzických osob, které jsou držiteli osvědčení o odborné způsobilosti k zajišťování úkolů v prevenci rizik nebo osvědčení o odborné způsobilosti k činnostem koordinátora BOZP na staveništi, je obsažena v § 1 a § 3 a v § 9 až § 18 zákona a je jimi současně provedena transpozice rámcové směrnice Rady 89/391/EHS o zavádění opatření

pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci (článek 7) a transpozice směrnice Rady 92/57/EHS o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na dočasných nebo mobilních staveništích (článek 3 a článek 5).

V příslušných ustanoveních zákona zatím nejsou specificky upraveny zákonné předpoklady odborné způsobilosti koordinátora BOZP na staveništi, což by se novelou mělo změnit. Například zcela chybí podmínky pro výkon činnosti koordinátora při hornické činnosti a činnosti vykonávané hornickým způsobem, kdy je nezbytné, aby měl tento koordinátor i kvalifikaci podle zvláštních předpisů, protože by fakticky koordináční činnost v oblasti BOZP nemohl vykonávat.

Současně je třeba zmínit, že dosavadní povinnosti zaměstnavatelů v prevenci rizik, povinnosti zadavatelů staveb a zhotovitelů, kteří stavbu provádějí nebo se podílí na zhotovení, nejsou dostatečně jednoznačné a v praxi způsobují jejich formulace nejednotu v aplikaci a někdy i nesprávné pochopení záměru ustanovení.

V oblasti výkonu odborné činnosti v rámci BOZP zcela chybí komplexní evidence subjektů s odbornou způsobilostí, což vede k určité nepřehlednosti, protože dosud vede MPSV jen částečnou evidenci těchto osob podmíněnou jejich souhlasem. Tato evidence má sloužit jak orgánům veřejné správy k jejich dozorové činnosti, tak i odborné veřejnosti jako zdroj informací.

S ohledem na zkušenosti z praxe je nutno konstatovat, že současný stav bez podrobnější úpravy zkoušky z odborné způsobilosti (tj. prostřednictvím modifikace zmocnění pro obsahovou náplň zkoušek a periodických zkoušek po každých pěti letech), není možné očekávat zvýšení kvality odborně způsobilých osob v oblasti BOZP.

Na úroveň bezpečnosti práce na staveništích mají vliv jak podmínky stanovené zadavatelem stavby, které se týkají termínů na provedení prací, ceny za provedené práce, tak i další vlivy, jako je např. nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců na stavbách, a z toho vyplývající nedodržování technologických postupů a pracovních postupů na stavbě.

Je třeba lépe vynucovat dodržování právních předpisů především u zhotovitelů stavebních prací na staveništích. V rámci kontrol v oblasti šetření příčin pracovních úrazů orgány inspekce práce v roce 2013 bylo zjištěno, že na staveništích vzniklo cca 85% smrtelných pracovních úrazů ze všech smrtelných pracovních úrazů.

V současné době je činnost koordinátora BOZP na stavbách v České republice, jak ukazují poznatky a zkušenosti orgánů inspekce práce, často nedostatečná, neodborná a rovněž občasná (tj. často vykonávaná značně nepravidelně bez ohledu na potřeby BOZP), a to kromě jiného i z důvodu nízké odměny, kterou jim zadavatelé staveb za jejich činnost určují. Také zcela chybí zákonná opora pro sankce ze strany dozorových orgánů, což nejenže snižuje efektivitu kontrol, ale i faktickou možnost státu vynutit dodržování stanovených povinností.

1.4 Identifikace dotčených subjektů

Zákon se vztahuje na

- a) Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV),
- b) Státní úřad inspekce práce (SÚIP) a oblastní inspektoráty práce (OIP),
- c) zaměstnance a zaměstnavatele, tj. na právnické a podnikající fyzické osoby a další osoby dle § 12 zákona,
- d) odborně způsobilé osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik a k činnostem koordinátora BOZP na staveništi,

- e) zadavatele staveb, zhotovitele a jiné fyzické osoby dle § 17 zákona.

1.5 Popis cílového stavu

Strategickým cílem Evropské komise je zaručit bezpečné a zdravé pracovní prostředí pro více než 217 milionů zaměstnanců v Evropské unii (dále jen „EU“). O dosažení tohoto cíle usiluje EU v těsné spolupráci s členskými státy, sociálními partnery a dalšími orgány a subjekty EU. Rizika pro zdraví a bezpečnost zaměstnanců na pracovištích jsou v celé EU podobná a úlohou EU je pomáhat členským státům účinněji čelit těmto rizikům a zaručit rovnocenné podmínky v celé EU.

Smyslem navrhované novely zákona je na základě zkušeností a poznatků z aplikace tohoto zákona v praxi, zejména z výsledků kontrol zajišťovaných orgány inspekce práce v oblasti bezpečnosti práce, a kontrol prováděných u držitelů akreditací Ministerstvem práce a sociálních věcí, některá ustanovení upřesnit, další ustanovení upravit s ohledem na potřebu zajišťování vyšší úrovně BOZP na pracovištích a na staveništích, a vytvořit lepší podmínky pro výkon činnosti všech účastníků výstavby.

Cílem zákona je upřesnění práv a povinností účastníků vztahů vznikajících při zajišťování BOZP na pracovištích a staveništích, zejména však na staveništích při přípravě, realizaci staveb a při jejich údržbě, a to nikoliv z pohledu kvality staveb a efektivnosti výstavby, jak to upravují jiné právní předpisy (např. zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů), ale především z hlediska bezpečného a zdraví neohrožujícího výkonu práce na staveništích při provádění staveb a při zajišťování jejich bezpečné údržby.

Novelou dojde ke specifikaci kvalifikačních předpokladů pro jednotlivé odborně způsobilé osoby v oblasti BOZP. S ohledem na tuto úpravu budou přeformulovány a upraveny některé povinnosti koordinátorů. Dále bude zavedena komplexní evidence odborně způsobilých osob a rozvinuty některé zavedené pojmy (což byl požadavek praxe pro jejich snadnější aplikaci).

Výsledky kontrol orgánů inspekce práce stále potvrzují obecně známou skutečnost, že staveniště v minulosti, ale i dnes, patří k nejrizikovějším pracovištím, na kterých se setkáváme s pracovními činnostmi zahrnujícími rizika z různých odvětví. Snahou návrhu je pomocí skutkových podstat nových správních deliktů a přestupků vést jednotlivé účastníky výstavby k vyšší úrovni dodržování právních předpisů v oblasti bezpečnosti práce na staveništích, a to i za situace nepříznivých ekonomických podmínek ve stavebnictví v posledních letech.

1.6 Zhodnocení rizika

V případě nepřijetí navrhované změny zákona lze identifikovat následující rizika:

- zachování stávající právní úpravy bez schválení navrhovaných změn zákona nepovede k odstranění stále ještě formálního přístupu některých zaměstnavatelů, zaměstnanců, odborně způsobilých osob, zadavatelů staveb a zhotovitelů podílejících se na výstavbě v České republice, k plnění požadavků na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na pracovišti/staveništi podle právních předpisů;
- řada zadavatelů staveb a zhotovitelů stavebních prací na staveništích, zejména vzhledem k současné recesi ve stavebnictví, zaměřuje svoji pozornost více na získání stavební

zakázky „za každou cenu“, než na vytvoření podmínek pro zajišťování bezpečnosti práce na staveništích. Navrhovanou úpravou se upřesní povinnosti jednotlivých účastníků výstavby v oblasti BOZP a spolu se skutkovými podstatami nových správních deliktů a přestupků se zvýší tlak na účastníky ve výstavbě na dodržování právních předpisů v oblasti bezpečnosti práce na staveništích;

➤ mezi další významné důvody pro novelizaci patří zejména:

- nedostatečné řešení bezpečnosti práce v dokumentaci staveb, a to jak pro potřebu vydání stavebního povolení, tak pro realizaci stavby (prováděcí projektová dokumentace) a v plánech BOZP na staveništi,
- neuspokojivá spolupráce koordinátora BOZP se zadavatelem stavby, s určeným projektantem a zhotoviteli především při přípravě stavby,
- nevytváření podmínek zadavatelem stavby pro řádné provádění činností koordinátora,
- nízká úroveň a nefunkční systémy řízení bezpečnosti práce u středních a menších zhotovitelů,
- nízká úroveň dodržování právních předpisů v oblasti bezpečnosti práce u osob samostatně výdělečně činných na stavbách,
- nedostatek kvalifikovaných osob v oblasti BOZP ve výstavbě,
- nedostatečné odborné znalosti a zkušenosti se zajišťováním bezpečnosti práce na stavbách, a to jak při přípravě staveb, tak při jejich provádění u řady koordinátorů.

Obecně známou skutečností v oblasti bezpečnosti práce ve stavebnictví také je, že mimo Českou republiku tuzemské podnikatelské subjekty požadavky na bezpečnost práce respektují. Ukazuje se, že jedním z hlavních důvodů tohoto nepříznivého stavu v České republice je, že při přípravě stavby se neřeší otázky bezpečnosti práce, které se odkládají až na období realizace stavby.

Tento přístup však není pro zajišťování bezpečnosti práce na staveništích vhodný ani žádoucí, neboť při volbě pracovních postupů až ve fázi realizace stavby se z časových, ale především z finančních důvodů, nebere již dostatečně zřetel na správné zajišťování bezpečnosti práce na staveništích v souladu s právními předpisy (tj. např. primární využití ochranných prostředků kolektivní povahy). Z těchto důvodů nelze považovat zachování stávající právní úpravy beze změn za možné a účelné.

Významným nedostatkem současné právní úpravy bezpečnosti práce na staveništích rovněž je, že náklady na opatření související s volbou vhodných pracovních postupů zahrnující požadavky na bezpečnost práce na staveništi nejsou zohledňovány do rozpočtované celkové ceny za zhotovení stavby již ve fázi přípravy stavby před výběrem zhotovitelů.

Proto zhotovitelé, kteří zakázku „vysoutěží“, za nízké ceny, při samotné realizaci staveb volí obvykle pro zajištění bezpečnosti práce více či méně formální opatření a co nejlevnější opatření, která nejsou pro dané podmínky na stavbě často vůbec vhodná a jsou i méně účinná. Například zhotovitelé zásadně nevolí již zmiňovaná opatření kolektivní ochrany, tj. záchranné sítě, lešení apod., která by byla v daném případě vhodná, ale raději poskytují zaměstnancům v rozporu s právní úpravou, která kolektivní způsob ochrany zdraví upřednostňuje, pouze osobní ochranné pracovní prostředky.

Vzhledem k výše uvedenému nově zadavatel stavby odpovídá za to, že v rámci rozpočtovaných nákladů na dílo musí zohledňovat i položku nákladů spojených se

zajišťováním BOZP na staveništi, která bude předmětem posouzení nabídek potencionálních zhotovitelů. Zadavatel stavby má povinnost zajistit, aby tato položka v rozpočtu na stavbu byla zhotovitelem skutečně promítnuta v praxi do zhotovení stavby. Výše uvedené skutečnosti se opírají o řadu poznatků ze zahraničí, kde se požadavky na zajištění bezpečnosti práce, vyplývající z právních předpisů, dodržují.

S ohledem na výše uvedené je třeba konstatovat, že nelze považovat zachování stávající právní úpravy beze změn za vyhovující právní stav, který by řádně zajišťoval bezpečnost práce a ochranu zdraví na staveništích a vytvářel podmínky pro snižování počtu pracovních úrazů a smrtelných pracovních úrazů na staveništích.

2. Návrh variant řešení

Návrh možných řešení, včetně nulové varianty

Prevence rizik a prosazování bezpečnějších a zdravějších podmínek na pracovištích (zejména na staveništích, kde je vyšší míra rizika), je základem zlepšování kvality pracovních míst a pracovních podmínek, ale také zvyšování konkurenceschopnosti zaměstnavatelů, kteří se chovají v souladu se zákonem.

Významné je to, že jsou-li zaměstnanci zdraví, má to přímý kladný vliv na produktivitu práce a na zlepšení udržitelnosti systémů sociálního zabezpečení. Předcházení tomu, aby se stávaly závažné pracovní úrazy nebo aby zaměstnanci trpěli nemocemi z povolání nebo jinými poškozeními zdraví z práce, a podpora zdraví zaměstnanců po celý jejich produktivní život, jsou základem pro to, aby lidé mohli pracovat déle.

Evropské snahy o zvýšení úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci přispívají současně k řešení problematiky dlouhodobých účinků stárnutí obyvatelstva na vývoj celé společnosti s ohledem na demografický vývoj obyvatelstva v Evropě, a v souladu s cíli strategie EU v oblasti BOZP. Strategie EU v oblasti BOZP vymezuje společný rámec pro koordinaci ve všech 28 členských státech. Výsledkem koordinace politik členských států v této oblasti například je, že výskyt pracovních úrazů, které měly za následek více než třídní nepřítomnost v práci, byl v celé EU v letech 2007 až 2011 snížen o 27,9 %.

Podle nedávných odhadů, a dle výpočtů Mezinárodní asociace sociálního zabezpečení ISSA, mohou mít investice do této oblasti vysokou návratnost, která dosahuje průměrné hodnoty 2,2 a pohybuje se v rozmezí od 1,29 do 2,89 nákladů vynaložených na prevenci. Návratnost prevence: výpočty nákladů a přínosů spojených s investicemi do bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ve společnostech jsou uvedeny na <http://issa.int>.

Z výše uvedeného vychází Národní politika BOZP České republiky schválená usnesením vlády č. 476 ze dne 19. 5. 2003, která stanoví základní priority a cíle v oblasti BOZP. Ve svém usnesení vláda České republiky uložila Radě vlády pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, jako svému poradnímu orgánu, jejich rozpracování do konkrétních opatření a sledování plnění termínovaných opatření s ohledem na platnou strategii EU pro BOZP v daných obdobích.

MPSV se aktivně účastní diskusí jak s odbornou veřejností, tak s dotčenými institucemi, a zasazuje se o určitou formu standardizace oborové specializace s akcentem na problematiku BOZP, a to samozřejmě s ohledem na další právní předpisy v oblasti BOZP.

Na základě uvedených skutečností jsou v rámci RIA hodnoceny dvě varianty návrhů na změnu zákona.

2.1 varianta: nulová varianta – nebude přijata novela zákona

Jedná se o variantu ponechání stávající právní úpravy, kdy v důsledku nepřesnosti základních pojmů a základních povinností zaměstnavatelů v oblasti bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci dochází stále k porušování právních předpisů v oblasti bezpečnosti práce, a tím i ke zbytečným pracovním úrazům, nemocem z povolání, jiným poškozením zdraví z práce.

Tato varianta nepřispívá k odstranění zvýšeného rizika na pracovištích, ani k předcházení nebezpečných událostí, které mohou mít dopad i na životní prostředí z důvodu možného vzniku případných havárií souvisejících zvláště s výstavbou, rekonstrukcí či údržbou objektů.

Kromě toho ponecháním stávající právní úpravy v platnosti beze změn se nezvýší tlak na dodržování právních předpisů účastníků výstavby (zadavatelé staveb, zhotovitelé na stavbách, koordinátoři BOZP) ani jejich vymahatelnost, což nepovede k potřebnému zvýšení úrovně BOZP na staveništích a ani k postupnému snižování počtu pracovních úrazů na těchto pracovištích.

2.2 varianta: novela stávajícího zákona

Schválení navrhované právní úpravy povede k jednotné aplikaci základních pojmů tohoto zákona v praxi, zejména ve výstavbě, se všemi důsledky, které z toho vyplývají pro oblast zajišťování bezpečné a zdraví neohrožující práce na staveništích.

Schválením navrhované úpravy zákona se rovněž zvýší kvalifikační požadavky na uchazeče pro získání odborné způsobilosti koordinátora BOZP na staveništích, a tím i kvalita plnění jejich povinností.

Současně se schválením novely se do právního řádu dostanou skutkové podstaty nových správních deliktů a přestupků, pomocí kterých se zvýší tlak na zadavatele staveb, zhotovitele na stavbách a na odborně způsobilé osoby v prevenci rizik a koordinátory BOZP k dodržování povinností uložených jim právními předpisy v oblasti bezpečnosti práce při přípravě a realizaci staveb.

3. Identifikace nákladů a přínosů

a) Varianta 0

Nulová varianta řešení znamená ponechání současného právního stavu. Nerozvádí se ze shora uvedeného důvodu, ale znamená zachování zvýšeného rizika vzniku pracovních úrazů a nemocí z povolání a jiných poškození zdraví z práce, zejména na staveništích se všemi negativními důsledky ve všech oblastech života společnosti jak pro jednotlivce, tak pro celou společnost.

Nulová varianta nepovede účastníky výstavby, tak jak ukazují statistické údaje o počtu pracovních úrazů a smrtelných pracovních úrazů, k důslednému dodržování právních předpisů v oblasti bezpečnosti práce na staveništích. Tato varianta může znamenat dokonce i zvýšené riziko možného vzniku nepředvídaných událostí (havárií) s dopady nejen na zdraví zaměstnanců, ale i na životní prostředí, čímž vzniknou další náklady společnosti vynaložené na řešení důsledků těchto škodných událostí.

b) Varianta 1

Tato varianta obsahuje návrhy vedoucí k dosažení výše uváděného cíle včetně požadavku na zajištění vyšší úrovně provádění zákona v praxi cestou sjednocení aplikace základních pojmů zákona. Jednotné používání základních pojmů v této oblasti povede mimo jiné k účinnějšímu provádění kontrol na pracovištích.

Dojde k upřesnění činností odborně způsobilých osob, zejména odborně způsobilých osob k zajištění úkolů v prevenci rizik, které přispějí v praxi k jednoznačnému prokázání vzniku smluvních vztahů mezi odborně způsobilými osobami podle tohoto zákona se zaměstnavateli, resp. zadavateli staveb. Takové podklady lze pak používat jako důkazní prostředek v případě různých druhů řízení (např. při živnostenských kontrolách, kontrolách inspektorátů práce,...).

Mezi nejdůležitější navrhované změny patří:

1. Specifikovat v § 3 (zákona č. 309/2006 Sb.) a v dalších ustanoveních části třetí zákona základní instituty práva na staveništích. Jedná se o požadavky na staveniště a pracovní prostředí na staveništi, které je nutno v tomto smyslu pro správnou aplikaci v praxi přesněji vymezit. Především se jedná o vymezení pojmů: zadavatel stavby a zhotovitel, který stavbu provádí, buď sám nebo se na jejím provedení podílí apod. **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady;**

2. Upřesnit v § 9 odst. 1 písm. a) (zákona č. 309/2006 Sb.) odpovědnost zaměstnavatele za BOZP nejen ve vztahu k předmětu jeho činnosti, ale širěji ve všech oblastech jeho činnosti. Jedná se o upřesnění povinnosti zaměstnavatele při zajištění BOZP, a to nejen při určité výrobě, pracovní činnosti, která tvoří hlavní předmět jeho činnosti, ale u všech činností, které tomu mohou předcházet nebo následovat, a kde zaměstnavatel působí. **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady;**

3. Doplnit povinnosti zaměstnavatele v § 9 odst. 3 písm. d) a f) (zákona č. 309/2006 Sb.) v oblasti BOZP o povinnosti zajistit účast odborně způsobilé osoby na pravidelném hodnocení BOZP, a zajistit součinnost této odborně způsobilé osoby s ostatními odborně způsobilými osobami podle zvláštních právních předpisů. **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady;**

4. Upřesnit ustanovení v § 9 odst. 7 (zákona č. 309/2006 Sb.), tj. kdo bude koordinovat činnost několika odborně způsobilých osob v prevenci rizik na pracovišti určených zaměstnavatelem. Navrhuje se, aby zaměstnavatel byl povinen písemně určit jednoho z nich koordinací. **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady;**

5. Upřesnit zákonné předpoklady odborné způsobilosti fyzických osob v prevenci rizik dle § 10 odst. 1 pro fyzické osoby a zpřísnit zákonné předpoklady odborné způsobilosti fyzických osob dle § 10 odst. 2 (zákona č. 309/2006 Sb.) pro fyzické osoby (zvysují se nároky na vzdělání a odbornou praxi) k činnostem koordinátora. Vychází se z toho, že provedení zkoušky fyzickou osobou a získání osvědčení hradí povinná fyzická osoba sama, a to ve výši stanovené v rozhodnutí ministerstva, kterým byla na základě žádosti

žadatele o udělení nebo prodloužení akreditace udělena. Součástí je schválený projekt zkoušek na ověřování dané odborné způsobilosti, ve kterém je náhrada za zkoušku již stanovena. MPSV náhrady nákladů za zkoušku u jednotlivých držitelů akreditací již při udělení akreditace schválilo a není důvodu je v této souvislosti měnit. Zvýšení nároků na zákonné předpoklady odborné způsobilosti u koordinátorů BOZP, tj. na znalosti a dovednosti uchazečů o zkoušku a upřesnění oboru vzdělávání, nevyvolá žádné další finanční náklady. **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady;**

6. Zřídit evidenci odborně způsobilých osob a stanovit povinnosti při jejím vedení. V současné době již vede MPSV seznam odborně způsobilých osob, který uveřejňuje, ale bez fyzických osob, které k uveřejnění nedaly souhlas. Pro prosazování politiky zvyšování úrovně odborné úrovně výkonu činností odborně způsobilých osob je sledování jejich počtu celkem a v regionech a v průběhu času velmi důležité. Další využití údajů z této evidence spočívá v bezplatném poskytování těchto údajů ostatním orgánům veřejné správy podle zvláštních právních předpisů, např. pro povolování poskytování služeb v oblasti BOZP podle živnostenského zákona nebo při výkonu kontrol orgánů inspekce práce podle zákona o inspekci práce. Pro evidenci, její vedení, správu a materiální zajištění budou využity současné kapacity MPSV jak po softwarové stránce, tak po stránce personální. **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady;**

7. Rozšířit okruh osob vymezený v § 12 (zákona č. 309/2006 Sb.) o nové písm. e), a to v souladu s novým občanským zákoníkem; jedná se o rozšíření o další členy rodiny, kteří jsou zúčastněni na provozu rodinného podniku. Z ustanovení § 12 písm. d) se navrhuje vyjmout pojem stavebník, který užívají stavební předpisy a pro oblast BOZP nemá širšího využití. **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady;**

8. Upřesnit pojmy v § 14 odst. 1 (zákona č. 309/2006 Sb.). **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady;**

9. Odkázat v § 15 odst. 2 (zákona č. 309/2006 Sb.) na zmocnění pro schválení prováděcího právního předpisu, týkajícího se rozsahu a obsahu plán. Ve stávající právní úpravě toto není upraveno a často jsou plány BOZP formální, příliš obsáhlé s ohledem na velikost a druh stavby a zahrnují věci, které do tohoto dokumentu nepatří. **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady;**

10. V § 15 odst. 3 (zákona č. 309/2006 Sb.) upřesnit povinnost zadavatele stavby v oblasti BOZP. Ukládá se mu, aby zajistil, že v dokumentaci staveb zpracovávané ve fázi přípravy stavby byly zahrnuty požadavky na oblast BOZP v souladu s platnou právní úpravou, a to z toho důvodu, aby se náklady na BOZP zahrnuly do celkových nákladů na zhotovení stavby již v době, kdy je to výhodné, aby jednotliví zhotovitelé ucházející se o zakázku věděli, s jakou částkou budou muset v tomto konkrétním případě počítat na zajištění BOZP. **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady;**

11. Upřesnit v § 16 (zákona č. 309/2006 Sb.) povinnosti zhotovitele a v § 18 povinnosti koordinátora BOZP při přípravě stavby a při její realizaci. Záměrem je tyto

povinnosti upřesnit tak, aby bylo možno zhotovitele a koordinátory BOZP na staveništi lépe postihovat v případech, že neplní svoje povinnosti tak, jak jim zákon ukládá.

Dosavadní poznatky inspektorů orgánů inspekce práce ukazují na to, že někteří z nich, zejména koordinátoři BOZP, ve snaze mít co nejvíce zakázek, uzavírají více smluv o výkonu činnosti koordinátora BOZP než jsou schopni nejen časově, ale i odborně zvládnout, a proto svoji činnost nevykonávají zcela správně. Jedním z důsledků tohoto stavu je, že pak koordinátoři BOZP nemají předpokládanou autoritu nejen u zadavatelů staveb, ani u jednotlivých zhotovitelů na stavbách, kteří právní předpisy v oblasti BOZP často podceňují. **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady;**

12. Upravit v § 20 (zákona č. 309/2006 Sb.) požadavky na MPSV v souvislosti s institutem akreditací a dále požadavky na samotné držitele akreditací při provádění zkoušek. Kromě jiného se tímto návrhem umožňuje, aby uchazeči mohli uhradit náklady za zkoušku nejpozději ve stanovený den zkoušky ještě před jejím zahájením oproti stávající právní úpravě, která požaduje dodržet dobu 7 dnů před stanoveným termínem zkoušky. **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady;**

13. Stanovit prováděcím právním předpisem požadavky i na praktické dovednosti uchazečů o zkoušku a stanovit obsah a způsob absolvování periodické zkoušky po ukončení platnosti jejich osvědčení, tj. po každých 5-ti letech od první úspěšně vykonané předchozí zkoušky. **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady.**

14. Doplnit v § 17 odst. 1 (zákona č. 251/2005 Sb.) nové skutkové podstaty přestupků fyzických osob, a to v případě neplnění povinností zadavatele stavby jako fyzické osoby vyplývající z § 14 a § 15 odst. 2 (zákona č. 309/2006 Sb.) navrhované novely zákona. Stanovením nových skutkových podstat přestupků se umožní postihovat více než dosud nedodržování zákonných povinností zadavatelů staveb, které následně významným způsobem negativně ovlivňují bezpečnost práci ve výstavbě. **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady;**

15. Doplnit v § 30 odst. 1 (zákona č. 251/2005 Sb.) nové skutkové podstaty správních deliktů právnických osob, a to v případě neplnění povinností zadavatele stavby jako právnické osoby vyplývající z § 14 a § 15 odst. 2 (zákona č. 309/2006 Sb.) v navrhovaném znění. Stanovením skutkových podstat nových správních deliktů se umožní více než dosud postihovat nedodržování stanovených povinností zadavatelů staveb, které následně významným způsobem negativně ovlivňuje bezpečnost práci ve výstavbě. **Schválením tohoto návrhu nevzniknou žádné náklady;**

Vliv na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Navrhované změny nebudou mít dopad na státní ani jiný veřejný rozpočet. Skutečnost, že realizací navrhovaných změn nedojde ke vzniku relevantních nákladů, byla již zdůrazněna a rozebrána v předchozím textu.

Vliv na podnikatelské subjekty

Navrhované změny nebudou mít zásadní dopad na podnikatelské subjekty, ale vytvoří podmínky pro snížení počtu případů obcházení právních předpisů v oblasti BOZP, tj. případy kdy dochází k formálnímu naplnění práva nebo k porušování zákonných ustanovení v oblasti BOZP (zejména na staveništích).

K faktorům ovlivňujícím dodržování právních předpisů v oblasti BOZP u zhotovitelů patří rovněž ekonomické podmínky ovlivňující jejich činnost. Chování zhotovitelů je od roku 2008 zásadním způsobem, a to i v oblasti BOZP, ovlivňováno recesí ve stavebnictví, projevující se zejména nevytížením stávajících stavebních kapacit. Konkrétním důsledkem jsou dumpingové ceny za stavební práce, ale i za výkon činností odborně způsobilých osob, kterými končí řada výběrových řízení kvůli konkurenčnímu boji o zakázky.

Dumpingové ceny za zakázku nutí zhotovitele k navyšování objemu svých zakázek, což se však následně projeví známými důsledky, např. horší kvalitou prací a použitých materiálů, ale i nedodržováním pracovních a technologických postupů, jejichž součástí jsou i bezpečnostní požadavky. Ekonomický tlak na zhotovitele vede k tomu, že přijímají i zakázky s nulovou nebo zápornou marží, což činí odhadem až 38% stavebních firem; u velkých společností se zakázky s nulovou nebo dokonce zápornou marží odhadují až na 50%.

Z uvedeného vyplývá, že problémy ve stavebnictví mají celospolečenský charakter, neboť snížení investic státu do této oblasti a způsob uplatňování zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, jsou dva rozhodující faktory ovlivňující negativně chování zadavatelů staveb vůči zhotovitelům, kterých je na trhu více než činí poptávka. Většina zadavatelů staveb pak z výše uvedených důvodů určuje při výběru zhotovitelů jen jedno kritérium, a tím je nejnižší cena, která pak nevytváří podmínky pro optimální řešení problémů ve stavebnictví, a to včetně problematiky BOZP na staveništích.

Proto je tak důležité, aby zákon, který ukládá povinnosti v oblasti BOZP je ukládal i zadavatelům staveb. Dalším problémem je, že ne všichni zadavatelé staveb (často jsou to orgány samosprávy) si své povinnosti a odpovědnost za jejich plnění i po letech účinnosti zákona plně uvědomují. Za účelem zlepšení současného stavu se MPSV účastní nejrůznějších osvětových akcí pro odbornou i laickou veřejnost, které nejen zadavatelům staveb připomínají jejich odpovědnost za bezpečnost práce na staveništích.

Například každoročně se MPSV podílí na odborném programu mezinárodní konference o bezpečnosti práce na staveništích nebo vydává publikace, které jako příklady správné praxe seznamují odborně způsobilé osoby nejen s legislativou, ale i se způsoby jak ji dodržovat. Jedná se o dílčí opatření, které se bez precizace stanovených zákonných povinností a bez důsledné kontroly jejich dodržování orgány inspekce práce neobejde.

Vliv na územní samosprávné celky (obce, kraje)

Navrhované změny zákona nepovedou k nárůstu mzdových nákladů oproti současné době, ale vytvoří lepší podmínky pro dodržování zákonných ustanovení v oblasti BOZP

u těch obcí a krajů, kde se doposud myšlenka o spoluzodpovědnosti zadavatele staveb na zajišťování BOZP na staveništi nevžila, ale kterou je třeba i v souvislosti s jednotným prováděním ustanovení tohoto zákona důsledně prosazovat v praxi.

Vlivy na životní prostředí

Navrhované změny zákona budou přínosem nejen pro oblast bezpečnosti práce, jejímž cílem je předcházení vzniku pracovních úrazů, nemocí z povolání a jiných poškození zdraví z práce, ale i předcházení havárií. Tato skutečnost se pozitivně odrazí i ve stavu životního prostředí.

Ostatní vlivy

Navrhovaná právní úprava nebude mít žádné negativní sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména na osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny. Nepředpokládá se negativní dopad na rovné postavení mužů a žen, ani na spotřebitele.

Mezi přínosy lze řadit skutečnost, že všechny navrhované změny, které se týkají upřesnění pojmů a povinností zadavatelů staveb, popř. odborně způsobilých osob k zajišťování úkolů v prevenci rizik a koordinátorů, u nich nevyvolají zásadní náklady. Již podle současné právní úpravy mají zadavatelé staveb, zhotovitelé a odborně způsobilé osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik a koordinátoři BOZP na stavenišťích konkrétní povinnosti, které se v návrhu novely zákona za účelem zvýšení účinnosti stávající právní úpravy precizují.

Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Tabulka: porovnání nákladů a přínosů

Varianta	Stručný obsah	Přínosy	Hodnocení	Náklady	Hodnocení
Varianta 0	Současný stav Nedodržování zákona vede ke vzniku pracovních úrazů. Ekonomicky neefektivní řešení.	Bez přínosů	Varianta se nedoporučuje	Náklady zaměstnavatelů při úhradě škody na zdraví při pracovních úrazech a nemocech z povolání	Zachování této varianty nepovede ke snížení nákladů
Varianta 1	Jednoznačné vymezení základních pojmů a povinností zúčastněných osob a stanovení povinností odborně způsobilých osob v prevenci rizik.	Lepší podmínky pro dodržování BOZP, zvl. na stavenišťích, efektivní přístup k předcházení vzniku nebezpečí a rizikům vedoucí ke vzniku prac. úrazů a nem. z povolání.	Varianta se doporučuje	Zachování stávající finanční náročnosti na dodržování právních předpisů v BOZP, očekává se (spolu se snížením počtu pracovních úrazů) snížení nákladů na úhradu škody na zdraví při pracovních úrazech a nemocech z povolání	Není očekáván vznik dalších nákladů

4. Návrh řešení

4.1 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

1. Varianta 1
2. Varianta 0

Doporučuje se přijmout variantu 1, která vyhovuje požadavkům EU obsažených ve směrnici Rady 89/391/EHS a směrnici Rady 92/57/EHS, ve schválené Národní politice BOZP, ale především, která odpovídá potřebám naší společnosti. Varianta 1 zajistí přesnější transpozici obou výše uvedených směrnic v oblasti činností odborně způsobilých osob k zajišťování úkolů v prevenci rizik a činností koordinátora BOZP na staveništi, vyplývajících z právních předpisů.

Kromě toho se upřesněním základních pojmů v části třetí zákona a zákonných povinností účastníků výstavby v oblasti bezpečnosti práce významným způsobem přispěje k vyšší úrovni vymahatelnosti dodržování zákonných ustanovení v této oblasti všemi osobami zúčastněnými na realizaci staveb, jejich rekonstrukcích a jejich údržbě.

5. Implementace doporučené varianty a vynucování jejího plnění

Orgánem odpovědným za implementaci navrhované novely zákona je MPSV. Dalšími orgány veřejné správy, které dohlížejí nad dodržováním povinností, jsou Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce. Vynucování zákonem stanovených povinností prostřednictvím zákonných nástrojů, např. pokut, zajišťují Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce.

Pro zajišťování dodržování právní úpravy ze strany povinných subjektů budou využívány stávající mechanismy, tj. možnost sankcionování subjektů v případech nedodržování stanovených zákonných povinností, a to na základě skutkových podstat přestupků nebo správních deliktů, jejichž četnost je návrhem zvýšena.

6. Přezkum účinnosti regulace

Přezkum účinnosti implementace novely zákona provede MPSV v rámci zpětné vazby metodické činnosti vůči dalším orgánům veřejné správy (Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce).

7. Konzultace a zdroje dat

Od února 2013 až do poloviny roku 2014 probíhala na MPSV zasedání odborné pracovní skupiny a setkávání dalších odborníků z praxe. V pracovní skupině byli zástupci Hospodářské komory České republiky, Státního úřadu inspekce práce a některých oblastních inspektorátů práce, Svazu podnikatelů ve stavebnictví, České komory autorizovaných inženýrů a techniků, České společnosti stavebních koordinátorů České společnosti stavebních inženýrů o.s., dále Českého vysokého učení technického v Praze, fakulty stavební a společnosti SPOLEČNÁ VIZE: bezpečnost práce na staveništi, o.s..

Tato pracovní skupina se zabývala přesnější transpozicí směrnic do návrhu novely zákona. Současně byl tento návrh v pracovním pořádku konzultován s Českým báňským úřadem, s Ministerstvem vnitra a s Úřadem pro ochranu osobních údajů.

Na jednáních byly probírány a postupně odsouhlasovány jednotlivé navrhované změny zákona ve vztahu ke všem faktorům, které oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ovlivňují.

B. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, s mezinárodními smlouvami a s právem Evropské unie

1. Soulad s ústavním pořádkem České republiky

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Navrhovaná právní úprava plně respektuje ústavní zásady obsažené zejména v článku 28 a v článku 29 Listiny základních práv a svobod, týkající se zajišťování uspokojivých pracovních podmínek zaměstnancům a zvýšenou ochranu zdraví při práci a zvláštní pracovní podmínky žen, mladistvých a osob se zdravotním postižením. Navrhovaná novela zákona rovněž plně respektuje svobodu podnikání či provozování jiné hospodářské činnosti v článku 26 Listiny základních práv a svobod.

2. Soulad s mezinárodními smlouvami a s právem EU

Problematika právní úpravy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je řešena jak právem mezinárodním, tak i unijním, tj. právem Evropské unie a patří z tohoto hlediska v rámci sociální politiky k jedné ze společných politik Evropské unie. V mezinárodním právu je problematika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci upravena v několika Úmluvách Mezinárodní organizace práce. Návrh zákona je v souladu s mezinárodními úmluvami a doporučeními Mezinárodní organizace práce, týkající se jak bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (úmluvy č. 155 a č. 161), tak inspekce práce (úmluvy č. 81 a č. 129). Úkolem orgánů inspekce práce členských států EU rovněž je, jak vyplývá ze „Zprávy o účinných opatřeních inspekce práce jako strategii na zlepšování pracovních podmínek v Evropě“ (2013/2112(INI)) schválené na zasedání Výboru pro zaměstnanost a sociální věci Evropského parlamentu (12. 12. 2013), zintenzivnit kontroly orgánů inspekce práce v malých a středních podnicích na staveništích (viz. I bod 2 Kontrolních opatření na vnitrostátní úrovni).

Ve zprávě se uvádí řada dalších úkolů, které by měly orgány inspekce práce zajišťovat. V této souvislosti se členským státům doporučuje vypracovat, například národní akční plány pro činnost orgánů inspekce práce a posílit jejich financování z evropských strukturálních fondů s ohledem na význam, který kontroly orgánů inspekce práce mají pro podporu sociální soudržnosti a zlepšování sociálních, a tím i pracovních podmínek na pracovištích v Evropě.

Je třeba zdůraznit, že cílem Mezinárodní organizace práce a všech jejích členských států, které ratifikovaly úmluvu č. 155, je předcházet úrazům a újmám na zdraví pracovníků, jež vznikají v důsledku nebo v souvislosti s prací nebo během ní. Dalším cílem je snížit na prakticky nejmenší možnou míru příčiny nebezpečí souvisejících s pracovním prostředím.

K tomuto účelu má sloužit národní politika každého členského státu v této oblasti, národní právní normy a systém vynucování jejich provádění v praxi. Jedním z nástrojů

pro realizaci národní politiky v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je i tento zákon, který obsahuje rovněž instituty evropského práva, jako např. institut koordinátora BOZP na staveništi a institut odborně způsobilé osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik.

Návrh zákona zásadně nemění dosavadní právní úpravu, která je harmonizovaná s právem Evropské unie. Jak již bylo zmíněno, jedná se o rámcovou směrnici Rady 89/391/EHS o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci a jednu z jejích dílčích směrnic, a to směrnici Rady 92/57/EHS o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na dočasných nebo mobilních staveništích.

V navrhované úpravě zákona se zohledňují požadavky Evropské unie a stávající právní úprava se doplňuje a zpřesňuje tam, kde se to ukázalo, a to na základě uplynulých let účinnosti zákona, za nezbytně nutné. Z výše uvedeného vyplývá, že mezinárodní smlouvy upravující a dotýkající se oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které jsou podle článku 10 Ústavy č. 1/1993 Sb. pro Českou republiku závazné, a právní akty unijního práva, které se na problematiku regulovanou návrhem zákona vztahují, byly při jeho přípravě zohledněny.

Návrh zákona je v souladu i s právem Evropské unie, a to jak s Evropskou sociální chartou ze dne 3. května 1996 (část I a článek 3 část II), která řeší v rámci zlepšování pracovních podmínek i zvyšování úrovně zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, tak směrnic Rady, např. 89/391/EHS (rámcová směrnice), na kterou navazují dílčí směrnice, které jí dále upřesňují, např. osmá dílčí směrnice Rady 92/57/EHS.

Lze proto konstatovat, že návrh zákona je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, jakož i s právem Evropské unie.

C. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy

Navrhované úpravy nepředpokládají žádné dopady na státní rozpočet ani na ostatní veřejné rozpočty. Navrhované změny právní úpravy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi rovněž nepředpokládají negativní sociální dopady, dopady na životní prostředí, ani dopady z hlediska zákazu diskriminace.

Na podnikatelské prostředí České republiky se taktéž žádný negativní hospodářský a finanční dopad nepředpokládá, neboť navrhovaným zákonem se nové povinnosti zásadního charakteru podnikatelským subjektům neukládají, ale stávající povinnosti se povětšinou precizují nebo upravují tak, aby je bylo možno mimo jiné využít při zpracování návrhů skutkových podstat přestupků a správních deliktů ve zvláštním zákonu.

Nově navrhované skutkové podstaty správních deliktů a přestupků, které vyplývají z návrhu na novelizaci jednotlivých ustanovení zákona, nevyvolají u zhotovitelů stavebních prací na staveništích, u zadavatelů staveb ani u koordinátorů na staveništích nové náklady, protože se jedná o vynuucování povinností, které jsou obsaženy již ve stávajícím zákoně.

Nepředpokládá se ani negativní dopad na specifické skupiny obyvatel.

D. Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace

Navrhovaná právní úprava nezakládá žádné rozdíly, které by ve svém důsledku mohly vést k porušení zákazu diskriminace.

E. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Vzhledem k tomu, že se jedná o změny navazující na stávající právní úpravu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, nevyvolává předkládaný materiál sám o sobě žádné zásadní dopady, které by mohly vést k narušení soukromí či osobních údajů. Ve věci evidence odborně způsobilých osob v oblasti zajišťování činností v prevenci rizik a koordinátorů bylo jednáno se zaměstnanci Úřadu pro ochranu osobních údajů a Ministerstva vnitra. Jejich požadavky byly zpracovatelem zapracovány do návrhu. Důvod pro zpracování osobních údajů odborně způsobilých osob po dobu 15 let je uveden ve zvláštní části důvodové zprávy.

F. Zhodnocení protikorupčních rizik navrhovaného řešení (CIA)

Navrhovaná právní úprava je svým rozsahem přiměřená, neboť upřesňuje transpozici směrnice Rady 89/391/EHS a směrnice Rady 92/57/EHS. Povinnosti ukládané v návrhu novely zákona nejdou nad rámec požadavků kladených těmito směrnici a jsou navrhovány k zajištění dodržování standardů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci obsažené v právních předpisech s cílem chránit zaměstnance a jiné osoby na pracovištích před vznikem pracovních úrazů, nemocí z povolání a jiných poškození zdraví z práce, a před vznikem případných havárií se všemi negativními dopady pro jednotlivce a celou společnost.

Návrh novely zákona je přiměřený rovněž svým rozsahem, jelikož zásadně dává do souladu právní úpravu s poznatky a zkušenostmi získanými v uplynulých letech.

Navrhuje se rovněž úprava nástrojů pro prosazování dodržování právních norem v této oblasti, a to cestou novely zákona o inspekci práce, zejména s ohledem na skutečnost, že činnost ve stavebnictví patří dlouhodobě k oblastem s největším počtem pracovních a smrtelných pracovních úrazů, a je třeba zvýšit vymahatelnost povinností v oblasti BOZP. Z legislativně technického hlediska došlo také k úpravě živnostenského zákona.

V návrhu zákona se tedy navrhuje ke zvýšení účinnosti kontrol orgánů inspekce práce skutkové podstaty nových správních deliktů a přestupků, které mají přimět účastníky výstavby na stavbách, kde je na většině staveb řada subdodavatelů, aby dodržovali právní předpisy a aby jejich činnost byla účinněji koordinována v souladu s požadavky na dodržení zásad bezpečné práce.

Vzhledem k výše uváděnému nevyvolává předkládaný návrh novely žádná korupční rizika, ale naopak zpřesněním jednotlivých v zákoně pojmů omezuje jeho obcházení.

Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1

Navrhuje se upravit ustanovení ve smyslu transformace Evropského společenství v Evropskou unii, jako nositele subjektivity ve smyslu práva. Současně dochází k aktualizaci poznámky pod čarou č. 1 s ohledem na skutečnost, že došlo k novelizacím v rámci seznamu směrnic (tj. Směrnice 89/655/EHS, 95/63/ES a 2001/45/ES byly nahrazeny směrnicí 2009/104/ES), a byly přijaty i směrnice zcela nové.

K bodům 2 až 4

Z důvodu nejednoty užívání základních pojmů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi dnes při aplikaci zákona dochází k tomu, že při uplatňování § 3 a § 14 až § 18 zákona vznikají s ohledem na jiné zákony, ve kterých se pojmy stejného znění, ale odlišného obsahu vyskytují nejasnosti (zejména zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník nebo zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů), a tím následně dochází i k nesprávnému pochopení zákona (současný stav vede mnohdy k jeho nesrozumitelnosti pro běžné uživatele předpisu).

Potřeba zapracování zpřesnění základních pojmů pro účely tohoto zákona vzešla z diskusí Ministerstva práce a sociálních věcí s odbornou veřejností i s kontrolními orgány. Jednotné užívání základních pojmů je totiž nezbytné kromě jiného i pro potřeby kontrol vykonávaných v oblasti bezpečnosti práce orgány inspekce práce.

V ustanovení § 3 došlo k bližšímu zpřesnění zavedených pojmů zadavatel stavby, zhotovitel, staveniště, které jsou zásadní pro určení povinností ukládaných účastníkům pracovněprávních nebo smluvních vztahů vznikajících při přípravě a realizaci staveb.

Klíčovým pojmem je zadavatel stavby, tj. právnická osoba, podnikající fyzická osoba nebo fyzická osoba, která má podle tohoto zákona spoluodpovědnost za zajišťování BOZP na stavbách, které si nechá realizovat. V souvislosti se zadáním zhotovení stavby, rekonstrukce nebo údržby objektu zhotovitelům vznikají i zadavatelům staveb povinnosti v oblasti BOZP. Dalším klíčovým pojmem je zhotovitel, kterým je zaměstnavatel se zaměstnanci, a který bude provádět stavební, montážní, stavebně montážní, bourací nebo udržovací práce, tj. stavbu, a bude jí realizovat na staveništi, tj. na místě dočasně vymezeném k realizaci stavby. Z tohoto důvodu byl upraven § 3 odstavec 2, a zavedena legislativní zkratka zhotovitel.

U pojmu zhotovitel je důležité od zhotovitele ve smyslu navrhovaného § 3 odst. 1 odlišovat např. pouhého dodavatele materiálu. V situaci, kdy si zhotovitel objedná stavební materiál a nechá si jej dovézt na stanovené místo na staveništi s tím, že ten, kdo materiál doveze, nebude provádět stavbu jako zhotovitel stavebních, montážních, stavebně montážních, bouracích nebo udržovacích prací, a to ani částečně, nemá být takový dodavatel materiálu považován za zhotovitele ve smyslu § 3 odst. 1. Takový dodavatel pouze vykoná pro zhotovitele službu a nevykonává činnost stavebního charakteru, ani se na ní nepodílí.

Pojetí zhotovitele podle návrhu v § 3 odst. 1 se na tyto osoby nepoužije (nejsou tedy ani brány v potaz při vyhodnocování, zda jsou splněny zákonné požadavky na určení

koordinátora). V souvislosti s jejich výskytem na staveništi je důležitější povinnost vyplývající ze zákoníku práce pro zaměstnavatele (viz § 103 odst. 1 písm. g)), kdy je povinen zabezpečit, aby zaměstnanci jiného zaměstnavatele vykonávající práce na jeho pracovištích obdrželi před jejich zahájením vhodné a přiměřené informace a pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a o přijatých opatřeních, zejména ke zdolávání požárů, poskytnutí první pomoci a evakuace fyzických osob v případě mimořádných událostí (i oni mají obdržet informace a pokyny vztahující se k BOZP). V souladu s § 101 odst. 5 se povinnost zaměstnavatele zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci vztahuje na všechny fyzické osoby, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích.

K bodům 5 až 7

Ustanovení § 9 upravuje základní povinnosti zaměstnavatele v oblasti prevence rizik v návaznosti na § 102 zákoníku práce, kde je pojem prevence rizik definován jako všechna opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působení neodstranitelných rizik. V souladu s právní úpravou BOZP se jedná o zajišťování úkolů v prevenci rizik. V § 9 odst. 1 písm. a) se navrhuje upřesnit povinnosti zaměstnavatele tak, aby se jeho povinnost zjišťovat a vyhodnocovat rizika, a přijímat účinná opatření vztahovala nejen k předmětu jeho činnosti jako doposud, ale také ke všem činnostem, které zajišťuje, aby byly pokryty veškeré činnosti, kde mohou vznikat rizika v oblasti BOZP.

Na základě zkušeností odborně způsobilých osob a z jejich popudu se navrhuje uvést do zákona další povinnosti zaměstnavatele, na jejichž plnění se podílí odborně způsobilé osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik, aby byla zajištěna vzájemná informovanost mezi všemi účastníky, tj. mezi zaměstnavatelem, zaměstnanci a odborně způsobilou osobou. Jedná se o snahu rozvinout v zákoně o bezpečnosti práce povinnosti uložené v oblasti BOZP zákoníkem práce.

V zájmu koordinace preventivních činností v oblasti bezpečnosti práce, ochrany zdraví a majetku zaměstnavatele, se navrhuje, aby zaměstnavatel vytvořil podmínky pro zajištění součinnosti odborně způsobilé osoby v prevenci rizik s vyjmenovanými subjekty.

Vzhledem k tomu, že stávající znění ustanovení § 9 odst. 7 je nejasné, navrhuje se, aby v případě, že úkoly v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na pracovišti u jednoho zaměstnavatele zajišťuje více odborně způsobilých osob v prevenci rizik, zaměstnavatel prokazatelně, tj. písemně, určil, kdo bude provádět koordinaci jejich činnosti.

K bodům 8 a 9

Poznatky z praxe zadavatelů staveb a orgánů inspekce práce ukázaly, že je třeba upravit odlišně zákonné předpoklady odborné způsobilosti pro fyzické osoby v prevenci rizik a zákonné předpoklady odborné způsobilosti koordinátora BOZP na staveništi.

V případě odborné způsobilosti koordinátora se ukázalo, že pro kvalitní výkon činnosti koordinátora jsou nezbytné nejen znalosti z oblasti BOZP, ale rovněž znalosti stavebních předpisů a technické znalosti a dovednosti z oboru stavebnictví získané při přípravě nebo realizaci staveb. Vzhledem k vysokému počtu odborně způsobilých osob koordinátorů v ČR,

kterých je v současné době cca 3 500, je opodstatněné přístup osob k získání této odborné způsobilosti zpřísnit s cílem zvýšení kvality a odbornosti jejich činnosti.

Navrhuje se, aby fyzická osoba ucházející se o osvědčení odborné způsobilosti pro koordinátora (dále jen „uchazeč“), měla alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou v oborech vzdělání technického zaměření nebo pokud nespĺňuje podmínku technického zaměření středního vzdělání, tak může mít vysokoškolské vzdělání v oborech technického zaměření a 3 roky odborné praxe při přípravě nebo realizaci staveb. Programy stavebního zaměření jsou akreditovány na jednotlivých vysokých školách, například na ČVUT fakulty stavební.

Navrhuje se odlišit zkoušku z odborné způsobilosti a zkoušku z odborné způsobilosti opakovanou po pěti letech, která je pro srozumitelnost rozlišení nově označována jako „periodická zkouška“. Jejich rozlišování je důležité z důvodu, že periodické zkoušky již předpokládají praktické dovednosti získané výkonem příslušné činnosti.

Dále se navrhuje upravit povinnosti fyzických osob u obou odborných způsobilostí stejně, a to s ohledem na potřebu transparentního výkonu jejich činnosti pro potřeby důkazu, tj. doložitelného způsobu vykonávání jejich činnosti. Dle poznatků orgánů inspekce práce a Ministerstva práce a sociálních věcí existuje řada odborně způsobilých osob, které výkon této činnosti podceňují a uzavírají současně smlouvy s příliš vysokým počtem zaměstnavatelů pro zajišťování úkolů v prevenci rizik nebo se řadou zadavatelů staveb při výkonu činnosti koordinátora BOZP. Z časových důvodů pak nemají možnost činnost řádně vykonávat, a zvyšují možná rizika, která z tohoto mohou v oblasti BOZP vyplynout.

Proto se navrhuje, aby odborně způsobilé osoby vedly písemně chronologický seznam smluvních vztahů o výkonu své činnosti jako odborně způsobilé osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik a koordinátora, které označuje svým jménem a vlastnoručním podpisem. Při případné kontrole ze strany SUIP pak bude zřetelné, kolik smluvních vztahů odborně způsobilá osoba uzavírá. Takový seznam může sloužit jako součást podkladů pro znalecký posudek v případě soudního řešení odpovědnostních vztahů vyplývajících z nedostatečného plnění jejich povinností při činnosti odborně způsobilé osoby.

Dále se těmto osobám ukládá opatřovat jimi zpracovávané dokumenty (jedná se např. o návrh obsahu školení, místního bezpečnostního předpisu, seznamu poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, popř. plánu BOZP apod.) svým jménem a vlastnoručním podpisem. Tímto podpisem stvrzuje, že dokumenty byly zpracovány v rámci jeho odborné způsobilosti. Kontroly SUIP se ve své kontrolní praxi setkávají s nedostatečnou průkazností autorství jednotlivých dokumentů v oblasti BOZP, což snižuje v průběhu šetření jejich důkazní hodnotu a ohrožuje jeho řádný průběh.

Vzhledem ke skutečnosti, že MPSV povede evidenci odborně způsobilých osob, je nezbytné uložit evidovaným subjektům povinnost pro případ, že u odborně způsobilé osoby dojde v souvislosti s výkonem její činnosti ke změnám. Pak má podle § 10 odst. 4 písm. c) povinnost tyto změny nahlásit Ministerstvu práce a sociálních věcí. Navrhuje se zavést legislativní zkratku pro Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Dále se je třeba upravit oprávnění a povinnosti ministerstva ve věci vedení evidence odborně způsobilých osob, které jsou držiteli osvědčení podle tohoto zákona. Navrhuje se v evidenci odborně způsobilých osob sledovat pouze údaje o odborně způsobilých osobách stanovené v tomto zákoně, a dále stanovit, že MPPSV zveřejní pro potřeby zaměstnavatelů způsobem umožňujícím dálkový přístup pouze vybrané údaje z této evidence.

Dosavadní právní úprava umožňuje zveřejňovat údaje pouze o těch odborně způsobilých fyzických osobách, které s tímto uveřejněním vyslovily při přihlášce ke zkoušce předchozí souhlas. Tento způsob vedení evidence odborně způsobilých osob v České republice je neúplný a pro potřeby ministerstva, praxe a orgánů veřejné správy, např. živnostenských úřadů nebo orgánů inspekce práce, nevyhovující. V průběhu přípravy návrhu bylo vyhodnoceno za nezbytné upravit také délku doby, po kterou se budou evidované údaje zpracovávat. Vzhledem k účelu, pro který je evidence vedena (mít jednoduchý a úplný seznam osob, které mají, popř. měly v určitém období, způsobilost k výkonu činnosti, která má bezprostřední vliv na bezpečnost a ochranu zdraví při práci) a k možnosti využití těchto údajů při různých druzích řízení, byla zvolena doba 15 let od skončení platnosti osvědčení.

Byly zvažovány jak potřeby kontrolních orgánů (např. možnost orgánu inspekce práce a živnostenské kontroly) trestat za přestupky a správní delikty do 3 let ode dne kdy byly spáchány, orgánů činných v trestním řízení pro postihování trestných činů s promlčením trestní odpovědnosti za 15 let od jejich spáchání (zde je třeba přihlídnout ke skutečnosti, že je promlčení trestní odpovědnosti trestním zákoníkem odstupňováno, a lze důvodně očekávat, že spáchání činu, za něž by se ukládal výjimečný trest, u kterého zákon předpokládá promlčení trestní odpovědnosti za 20 let od spáchání, by v souvislosti s činností odborně způsobilých osob s vysokou mírou pravděpodobnosti nemělo vůbec nastat), tak i nová úprava náhrady škody v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který stanoví v § 636, že se právo na náhradu škody nebo újmy promlčí případě úmyslné škody nebo újmy za 15 let ode dne, kdy škoda nebo újma vznikla. Je zde tedy snaha, aby v případě pochybení evidovaných osob s odbornou způsobilostí, i po delším časovém období, bylo možné dohledat základní údaje související s jejich činností.

Pro úplnost je třeba uvést, že § 10a a § 10b návrhu lze považovat za souladné se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob při zpracování osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. Zpracování osobních údajů je v tomto případě nezbytné pro vykonání úkolu ve veřejném zájmu a při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce (tj. MPSV) nebo třetí osoba, které jsou údaje sdělovány (důvody, pro něž dochází ke sdělení osobních údajů třetím osobám, jsou popsány výše v odůvodnění).

K bodu 10

Jedná se o legislativně technickou úpravu ustanovení v souvislosti s připomínkou Ministerstva vnitra v rámci mezirezortního připomínkového řízení. Pojem „osvědčení“ je vzhledem k účelu zakotveného dokumentu právně čistší. Osvědčení má charakter listiny veřejné a potvrzuje určité významné skutečnosti, které jsou nesporné - zde získání odborné způsobilosti. Má informační funkci, zejména vůči orgánům veřejné moci a úředně potvrzuje skutečnosti, které jsou v něm uvedeny.

K bodům 11 až 13

Navrhuje se v § 12 písm. d) neuvádět zavádějící pojem „stavebník“ v závorce k pojmu zadavatel stavby. Již v § 3 zákona se navrhuje vymezit pojem zadavatel stavby tak, že se za něj považuje právnická osoba, podnikající fyzická osoba nebo fyzická osoba.

Dále se navrhuje rozšířit § 12 o nové písm. e), které se týká „dalších členů rodiny, kteří jsou zúčastněni na provozu rodinného závodu“ podle zákona č. 89/20012 Sb., občanský zákoník. I na uváděné je třeba vztáhnout regulace bezpečnosti a ochrany zdraví při provozu rodinného závodu (tj. při poskytování služeb mimo pracovněprávní vztah). Za členy rodiny zúčastněné na provozu rodinného závodu jsou považovány osoby, vymezeny v § 700 odst. 1 občanského zákoníku, které trvale pracují pro rodinu nebo pro rodinný závod.

Konečně se navrhuje zajistit bezpečnost všech osob zdržujících se na pracovišti, jako je tomu na staveništích, kde se to ukládá zaměstnavatelům v § 3 odst. 2 písm. l), který se však vztahuje jen na pracoviště na staveništích.

K bodům 14 až 17

V návaznosti na vymezení a konkretizaci pojmu zhotovitel v § 3 se navrhuje upravit stávající název části třetí. Současně se navrhuje v celé části třetí nahradit pojem zavádějící pojem „zhotovitel stavby“ pojmem „zhotovitel“ a sjednotit užívání tohoto pojmu v celé třetí části zákona.

Smyslem navrhované úpravy je odstranit nejasnosti při užívání tohoto pojmu v praxi, zejména vyvrátit mylný názor některých zadavatelů staveb, že se v případech, kdy je v části třetí uvedeno „zhotovitel stavby“, jedná o osobu ve smyslu § 160 odst. 1 a odst. 2 stavebního zákona, tj. o stavebního podnikatele, který při realizaci stavby zabezpečí odborné vedení provádění celé stavby jako generální zhotovitel. Všechny osoby, které se na staveništi vyskytují, by měli dbát o BOZP na staveništi, a to včetně dodavatelů a subdodavatelů každého zhotovitele (tj. ti zhotovitelé, kteří se na stavbě podílí). Úpravou, která by nezahrnovala všechny zhotovitele, kteří se na stavbě podílí, by docházelo k obcházení této směrnice.

Směrnice Rady 92/57/EHS, obsahuje podmínky pro určení koordinátora BOZP. Ve směrnici se uvádí, že „vzhledem k tomu, že při provádění stavby může být velký počet pracovních úrazů způsoben nedostatečnou koordinací činností, zejména pokud různé podniky pracují současně nebo postupně na stejném dočasném nebo mobilním staveništi“, je třeba přijmout opatření a určit koordinátora BOZP. Institut koordinátora BOZP byl v České republice upraven zákonem č. 309/2006 Sb. Navrhují se úpravy některých ustanovení, která se tohoto institutu týkají, ale která nemění zásadním způsobem stávající zákon, ale jeho jednotlivá ustanovení v části třetí upřesňují.

Koordinátor se určuje za účelem koordinace činností na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, to znamená, že je nedílnou součástí systému řízení BOZP na stavbě. Podstatou této úpravy je zdůraznit běžným uživatelům novelizovaného předpisu, že budou-li na staveništi působit zaměstnanci více než jednoho zhotovitele, je zadavatel stavby povinen určit vždy alespoň jednoho koordinátora a s ohledem na rozhodné okolnosti také zvážit, zda jich není třeba více. V zákoně se navrhuje, z důvodu snahy o zvýšení prokazatelnosti určení koordinátora BOZP, zpřesnit způsob určení koordinátorů určených zadavatelem stavby tak, že určení musí být provedeno písemně a pojem „potřebný počet koordinátorů“ se nahrazuje pojmem „jednoho nebo více koordinátorů“ podle druhu a velikosti stavby. Zadavatel stavby může určit na stavbě podle konkrétních podmínek, buď jednoho koordinátora, nebo více koordinátorů. Díkce zvolená v návrhu, se snaží ještě důsledněji, než je v platném zákoně, transponovat směrnici Rady 92/57/EHS ze dne 24. června 1992 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na dočasných nebo mobilních staveništích (osmá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

Záměrem návrhu je posunout moment stanovení koordinátora do období před výběrem zhotovitelů, aby se mimo jiné mohl podílet na zpracování projektové dokumentace - tedy v části týkající se BOZP.

Výše uvedené souvisí se skutečností, že v navrhovaném odst. 3 § 15 je nově dána zadavateli povinnost týkající se zohlednění koordinace BOZP a nákladů na BOZP při výběru zhotovitelů.

S ohledem na ústavní tradici našeho právního řádu lze povinnost stanovit koordinátora uložit jen zákonem. Zásady stanovené ve vyhlášce č. 499/2006 Sb. mají být nápomocny, co se týče obsahu projektové dokumentace. Neupravují tedy povinnost stanovit koordinátora. Má pouze dojít k posouzení potřeby koordinátora BOZP podle jiných právních předpisů. K vypracování plánu lze pověřit jednoho koordinátora, i z jeho závěrů je možno vycházet v případě, že by bylo třeba stanovit další koordinátory.

V době zpracování projektové dokumentace se tedy upřesňuje potřeba koordinátora popř. koordinátorů. Zadavatel stavby se o potřebě koordinátora pak dozví před výběrem konkrétních zhotovitelů.

S ohledem na navrhovanou úpravu lze konstatovat, že plán BOZP pak bude díky této možnosti součinnosti koordinátora s projektantem být provázaný s projektovou dokumentací, jež bude zároveň obsahovat opatření kolektivní povahy k zajištění BOZP.

Navrhovaná úprava bude praktická zejména v případech, kdy bude umožněno zadavateli stavby v plánu BOZP určit si i rozsah povinností na dané stavbě. Navrhuje se zpřesnit definici koordinátora BOZP. Koordinátorem BOZP může být pouze podnikající fyzická osoba nebo zaměstnanec zadavatele stavby, kteří mají platná osvědčení o získání této odborné způsobilosti.

Pokud byla za koordinátora BOZP určena právnická osoba, tak musí výkon této činnosti zabezpečit odborně způsobilou osobou. Podle stávající právní úpravy koordinátorem BOZP nemůže být fyzická osoba, která odborně vede realizaci stavby, tj. stavbyvedoucí podle zvláštního zákona. Nově se navrhuje z důvodu střetu zájmu, aby nemohla být koordinátorem BOZP osoba, která se na dané stavbě podílí jako zhotovitel nebo jeho zaměstnanec.

V tomto ustanovení se upřesňuje způsob, jakým zadavatel stavby bude vymezovat spolupráci mezi několika koordinátory, které pro danou stavbu určil. Pro účely případného dokazování se navrhuje písemná forma této spolupráce.

Navrhuje se upřesnit text, ve kterém jsou upraveny povinnosti zadavatele stavby vůči koordinátorovi a osobám, které se zdržují na staveništi, ať již se na provedení stavby podílí jako osoby samostatně výdělečně činné nebo se jedná o všechny další fyzické osoby, které se s vědomím zadavatele stavby na staveništi zdržují, a to jak v etapě přípravy stavby, tak při její realizaci, aby bylo možno na základě této úpravy upravit skutkové podstaty přestupků a správních deliktů zadavatele stavby při jejich nedodržení v novele zákona o inspekci práce.

K bodům 18 a 19

V § 15 odst. 2 se navrhuje blíže vymezit, kdo vypracovává plán BOZP a co by měl rámcově obsahovat.

Pokud zadavatel zajistí doručení oznámení o zahájení prací nebo pokud budou nebo jsou na staveništi vykonávány práce a činnosti vystavující fyzickou osobu ohrožení života nebo poškození zdraví stanovené ve výše uvedeném prováděcím předpise, zadavatel

stavby má již ve fázi přípravy stavby povinnost zajistit zpracování plánu. Tento plán se při realizaci stavby aktualizuje, nejedná se tedy o dva plány.

Úprava požadavků na rozsah a obsah plánu je požadována odbornou veřejností, neboť při absenci minimálních požadavků mají plány velmi různou úroveň kvality a často nemohou plnit svou funkci, tj. být nástrojem pro koordinaci opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi.

Navrhuje se, na základě zkušeností orgánů inspekce práce při kontrolní činnosti „s kvalitou“ obsahu projektové dokumentace (ve které nejsou většinou obsaženy bližší požadavky na zajištění BOZP na staveništi, vyplývající z právních předpisů), stanovit zákonem zadavateli stavby povinnost zajistit, aby pracovní postupy, včetně požadavků na BOZP vyplývajících z těchto postupů, které jsou navrhované v dokumentaci stavby pro stavební povolení nebo ohlášení stavby, byly obsaženy již v plánu ve fázi přípravy stavby, a to z důvodu, aby náklady na zhotovení stavby zahrnovaly před výběrem zhotovitelů již náklady na BOZP (jak je následně konstatováno v navrhovaném § 15 odst. 3).

Nedodržování tohoto postupu vede v praxi k tomu, že se oblast BOZP na staveništích v České republice velmi podceňuje a zhotovitelé právní předpisy v této oblasti nedodržují. Zahraniční zkušenosti dokládají, že je nezbytné cenu za opatření v oblasti BOZP do celkové ceny stavby zahrnout ještě před výběrem zhotovitelů, kteří pak musí počítat s těmito náklady v celkové ceně za stavbu a ve fázi realizace stavby mají vytvořeny lepší podmínky pro jejich praktické provádění.

K bodům 20 a 21

V rámci uvedených bodů dochází k menší legislativně technické úpravě z důvodu sjednocení pojmosloví (tj. pojem zhotovitel v navrhovaném § 3). Navrhuje se také zpřesnění povinnosti zhotovitele informovat určeného koordinátora nejpozději do 8 dnů před zahájením práce na staveništi o zvolených postupech zahrnujících rizika a opatření z toho vyplývající na úseku bezpečnosti práce a písemně splnění této své povinnosti doložit.

Důvodem navrhovaného zpřesnění této povinnosti zhotovitelů je problémovost s jejím plněním v současné době. V praxi nestačí informovat koordinátora BOZP o rizicích vznikajících při pracovních činnostech nebo technologických postupech, které zhotovitel na stavbě zvolil, ale je třeba, aby zhotovitelé navrhovali takové pracovní a technologické postupy, které by v sobě zahrnovaly požadavky BOZP.

Podle stávajícího znění ustanovení má zhotovitel dále povinnost ve stanovené lhůtě „doložit, že informoval koordinátora“, přičemž není v praxi zřejmé, jak má splnění této povinnosti dokládat. Z tohoto důvodu se navrhuje úprava textu. Z hlediska zpracování plánu je dále podstatné, aby tuto informaci obdržel ve stanovené lhůtě prokazatelně především sám koordinátor pověřený zadavatelem stavby ke koordinaci všech opatření k zajištění BOZP na staveništi.

K bodům 22 a 23

Jedná se o legislativně technické úpravy provedené v souvislosti s navrhovaným § 3.

K bodu 24

Navrhuje se upřesnění povinností koordinátora při přípravě stavby. Místo textu „před zadáním díla zhotoviteli stavby“ se navrhuje text „před výběrem zhotovitelů, kteří budou stavbu realizovat“, a to z důvodu zahrnutí požadavků na BOZP již do odhadované ceny za stavbu celkem, aby případní zhotovitelé mohli objektivně zvážit, zda stavbu za těchto podmínek dokáží zrealizovat.

Současně je v tomto ustanovení upřesněn termín zpracování plánu jako „dokumentu“ obsahujícího přehled platných právních předpisů vztahujících se k dané stavbě, informace o postupech, které koordinátor zvolil, a které zahrnují konkrétní požadavky pro bezpečné provádění prací a pracovních činností na staveništi vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP a o rizicích, která se mohou při realizaci stavby v souvislosti s těmito navrhovanými postupy vyskytnout.

U povinností koordinátora při realizaci stavby je zdůrazněna nutnost provádět kontroly na staveništi průběžně. Koordinátor bude prokazatelně upozorňovat zhotovitele, podílející se na zhotovení stavby, na nedostatky zjištěné na staveništi s cílem zajištění bezpečného a zdraví neohrožujícího provádění prací na staveništi a vést si o tom zápisy dle ustanovení § 10 odst. 4 písm. c) navrhovaného znění.

Vzhledem k tomu, že zadavatel stavby může pověřit zpracováním plánu i jinou osobu než koordinátora BOZP, pokud s ohledem na konkrétní podmínky na stavbě koordinátor nemusí být na dané stavbě určen, navrhuje se stanovit, že tato osoba má stejná práva a povinnosti v této věci jako koordinátor.

K bodům 25 až 29

Navrhuje se upřesnit, kdo může žádat o udělení akreditace, a to nejen právnické osoby, ale také podnikající fyzické osoby.

Dále se navrhuje doplnit do zákona oprávnění ministerstva před udělením, změnou nebo prodloužením akreditace, posoudit žádost a písemnou dokumentaci žadatele o akreditaci, zejména o podmínkách a o způsobu provádění zkoušek z odborné způsobilosti nebo zvláštní odborné způsobilosti, vyplývajících z prováděcího právního předpisu.

Navrhuje se také doplnit § 20 odst. 3, který upravuje oprávnění ministerstva v případě, že zjistí-li, že držitel akreditace neplní povinnosti podle zákona nebo přestane splňovat požadavky stanovené pro provádění zkoušek podle prováděcího právního předpisu, nebo rozsah provádění zkoušek v rámci akreditace, akreditaci zrušit nebo změnit.

Také se zde uvádí další způsob zániku akreditace, a to smrtí fyzické osoby podnikající nebo zánikem právnické osoby, které byla na základě rozhodnutí ministerstva udělena akreditace.

Současně se navrhuje zrušit sedmidenní lhůtu pro úhradu nákladů uchazečů za zkoušku s tím, že tyto náklady, které jsou stanoveny při udělení akreditace, se nemění, ale bude možno je uhradit nejpozději ve stanovený den zkoušky před jejím zahájením. Po vyhodnocení zkušeností z praxe u držitelů akreditací v uplynulých letech bylo zjištěno, že je pro ně stanovená 7 denní lhůta z hlediska organizace zkoušek zatěžující a nemá pro vlastní řádné provedení zkoušek zásadní význam.

K bodu 30

Navrhuje se rozšířit zmocnění ke stanovení zkušebních okruhů tak, aby zahrnovaly nejen teoretické znalosti, ale i praktické dovednosti uchazečů o odbornou způsobilost popř. zvláštní odbornou způsobilost.

Dále se navrhuje rozšířit zmocnění ke stanovení zkušebních okruhů tak, aby v případě zkoušky z odborné způsobilosti a ze zvláštní odborné způsobilosti po pěti letech, zahrnovaly nejen teoretické znalosti, ale především praktické dovednosti uchazečů (periodická zkouška). Praktické zkušenosti získané během uplynulých 5 let ukazují potřebu odlišného zaměření této periodické zkoušky, kdy je žádoucí se u těchto uchazečů zaměřit nejen na aktualizaci jejich teoretických znalostí v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ale především na ověření jejich praktických dovedností, které během uplynulé doby získaly.

V tomto ustanovení je současně zmocnění pro stanovení zásad a minimálních požadavků na plán, což pomůže zhotovitelům plánu, zejména koordinátorům BOZP, aby zpracovávali plány nezbytné pro koordinaci BOZP na stavbě využitelné pro praxi a nikoliv, aby to byly, jako je tomu na některých stavbách v současné době, obsáhlé dokumenty formálního charakteru, které nejsou, a ani nemohou být, nástrojem řízení BOZP na staveništi.

V reakci na zásadní připomínku Ministerstva vnitra v rámci mezirezortního připomínkového řízení došlo k vypuštění původních bodů 2. a 3., neboť byly shledány v rozporu s Listinou základních práv a svobod (čl. 26 odst. 2), protože se jedná o podmínky, za nichž lze vykonávat činnosti vyžadující zvláštní odbornou způsobilost, a jako takové musí být stanoveny zákonem, nikoliv podzákonným předpisem.

K čl. II

Vzhledem k nutnosti vyřešit období do uplynutí pěti let od získání osvědčení o odborné způsobilosti, která byla vydána podle dosavadní právní úpravy, a k překlenutí období trvání dosavadních akreditací, byla navržena přechodná ustanovení.

K čl. III

K bodu 1

Navrhuje se rozšířit působnost Státního úřadu inspekce práce a jeho oblastních inspektorátů práce o nové ustanovení obsažené pod písm. j), a to s ohledem na navrhovanou novelu v § 12 písm. e) (zákona č. 309/2006 Sb.). Důvodem navrhované změny obou zákonů je § 700 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který za rodinný podnik považuje rodinný závod, ve kterém společně pracují manželé nebo alespoň s jedním z manželů i jejich příbuzní až do třetího stupně nebo osoby s manželou sešvagřené až do druhého stupně a který je ve vlastnictví některé z těchto osob.

Osoby výše uvedené, které trvale pracují pro rodinu nebo pro rodinný závod, se posuzují podle občanského zákoníku jako členové rodiny zúčastněné na provozu rodinného závodu. Při činnosti rodinného závodu je nezbytné dodržovat kromě jiných právních předpisů také právní předpisy k zajištění bezpečnosti práce, aby ani v rodinných závodech nedocházelo z důvodu podceňování rizik na pracovištích v oblasti bezpečnosti práce k poškozování jejich zdraví z práce, nebo ke vzniku majetkových škod.

K bodům 2 až 8

Navrhuje se upřesnit skutkovou podstatu přestupku pro zadavatele stavby jako fyzickou osobu, týkající se oznámení o zahájení prací na dané stavbě, neboť na příslušné oblastní inspektoráty práce jsou často zasílána oznámení o zahájení prací, buď opožděně, tj. až po zahájení stavby a nikoliv 8 dnů před zahájením prací na stavbě, nebo oznámení nesplňují požadavky zvláštního právního předpisu. Především oznámení o zahájení prací neobsahují údaje předepsané přílohou č. 4 „Náležitosti oznámení o zahájení prací“ nařízení vlády č. 591/2006 Sb., jako např. údaj, týkající se určení koordinátora na staveništi, seznam zhotovitelů aj., které danou stavbu nejen specifikují, ale dokládají účast konkrétních subjektů na stavbě v čase a parametry stavby.

Do stávajícího § 17 odst. 1 písm. z) zákona se vkládá slovo „zhotovitel“, a tím bude upřesněna skutková podstata tohoto přestupku pro zhotovitele podle zákona č. 309/2006 Sb. v navrhovaném znění, v případech, kdy zhotovitel na stavbě neplní povinnost poskytovat koordinátorovi BOZP na staveništi součinnost vyplývající pro něho z právních předpisů.

Také se navrhuje s ohledem na úpravu zákona, upravit stávající skutkovou podstatu přestupku pro koordinátora BOZP na staveništi širěji, a to zahrnout do skutkové podstaty tohoto přestupku nejen neplnění § 18, ale i § 10 odst. 4 zákona č. 309/2006 Sb. v navrhovaném znění.

Navrhuje se zařadit do zákona skutkovou podstatu nového přestupku pro fyzickou osobu, a to pro zadavatele stavby, který neurčil koordinátora BOZP na staveništi nebo dostatečný počet koordinátorů BOZP na staveništi s ohledem na konkrétní parametry stavby, tj. na druh stavby a její velikost, tak jak to ukládá § 14 odst. 1 (zákon č. 309/2006 Sb.) již stávajícího zákona. Současný stav, kdy nemohl být zadavatel stavby za nedodržení této povinnosti orgány inspekce práce sankcionován, vedl k tomu, že tato povinnost nebyla v praxi plněna.

Tam, kde měl koordinátor BOZP na staveništi na daných stavbách být určen a koordinovat činnosti k zajištění bezpečnosti práce, ale nebyl určen, nebo byl určen formálně, popř. v nedostatečném počtu podle podmínek na stavbě, bude možné uložit sankci.

Také je na žádost orgánů inspekce práce nově navržen postih výkonu činnosti odborně způsobilé osoby v prevenci rizik nebo činnosti koordinátora. Orgány inspekce práce v praxi stále zjišťují, že některé fyzické osoby tuto činnost vykonávají bez platného osvědčení. Buď se jedná o fyzické osoby, které nevykonaly úspěšně zkoušku, a proto nezískaly osvědčení, nebo tuto odbornou způsobilost získaly v době od 1. 1. 2007 do 30. 6. 2008. Pro platnost těchto osvědčení však bylo stanoveno přechodné období. V tomto přechodném období, které skončilo dnem 1. ledna 2014, musely fyzické osoby zkoušku z odborné způsobilosti úspěšně zopakovat. Toto jednání je třeba považovat za společensky nebezpečné, protože odborně způsobilé osoby mají v oblasti zajišťování bezpečnosti práce řadu úkolů, které pokud nemají odbornou způsobilost doloženou osvědčením o úspěšně složené zkoušce, nevykonávají řádně a v souladu s právními předpisy.

Dále se navrhuje zařadit do zákona skutkovou podstatu nového přestupku pro fyzickou osobu, a to pro zadavatele stavby, který nezajistí zpracování plánu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi již před zahájením prací, tj. při přípravě stavby, jehož obsah upraví prováděcí právní předpis, kterým je nařízení vlády č. 591/2006 Sb., a to v jeho nové Příloze č. 6.

Současný stav, kdy jsou zpracovávány obecně zaměřené a formální dokumenty o rizicích, které neodpovídají podmínkám ani potřebám koordinace činnosti k zajišťování bezpečnosti práce na dané stavbě v praxi, nemohou plnit účel, pro který jsou tyto plány na stanovených stavbách zpracovávány.

Proto se v navrhované skutkové podstatě přestupku sankcionuje jednak nezajištění povinnosti tento plán zpracovat, ale zároveň soulad jeho obsahu se zásadami a minimálními požadavky prováděcího právního předpisu k tomuto zákonu a podmínkami na dané stavbě.

Současně se navrhuje zařadit do zákona skutkovou podstatu nového přestupku pro fyzickou osobu, kterou je zadavatel stavby, který nezaváže všechny zhotovitele k součinnosti s koordinátorem BOZP na staveništi.

Navrhovaná skutková podstata tohoto přestupku vyplývá z požadavků praxe, kdy přestože zadavatel stavby určí koordinátora BOZP na staveništi, tak ho zhotovitelé na dané stavbě nerespektují. Je zde tedy snaha, aby si dotčené subjekty součinnost upravily.

Navrhuje se, aby se stávající text zákona doplnil o skutkovou podstatu přestupku odborně způsobilé osoby fyzické osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik pro případ, že neplní povinnosti, které pro ni vyplývají ze zvláštního právního předpisu, kterým je navrhovaný § 10 odst. 4 zákona.

S ohledem na změny zákona se navrhuje v odstavci 2 provázat skutkové podstaty s příslušnými sankcemi. Navrhované skutkové podstaty jsou reakcí na neuspokojivý vývoj pracovní úrazovosti a zejména počet smrtelných pracovních úrazů na staveništích, který vyvolává potřebu důslednějšího vyhledávání pracovních rizik na staveništích, vyhodnocování těchto rizik a přijímání vhodných opatření k jejich odstranění nebo minimalizaci důsledků těchto rizik. Výše sankcí byla stanovena ve spolupráci se Státním úřadem inspekce práce. Vzhledem ke společenské škodlivosti deliktů, které mají být postihovány novými skutkovými podstatami, jsou sankce navrhovány v úměrné výši odpovídající míře této škodlivosti a nevybočují z obvykle stanovovaných rozpětí pro obdobné delikty.

K bodům 9 až 15

Navrhuje se upřesnit skutkovou podstatu správního deliktu pro zadavatele stavby jako právnickou osobu ohledně oznámení o zahájení prací na stavbě, neboť na příslušné oblastní inspektoráty práce jsou velmi často zaslána oznámení o zahájení prací buď opožděně, tj. až po zahájení stavby a nikoliv 8 dnů před zahájením prací na stavbě, nebo oznámení nesplňují požadavky zvláštního právního předpisu. Především neobsahují údaje předepsané přílohou č. 4 „Náležitosti oznámení o zahájení prací“ nařízení vlády č. 591/2006 Sb., jako např. údaj, týkající se určení koordinátora na staveništi, seznam zhotovitelů aj.

Dále se navrhuje zařadit do stávajícího § 30 odst. 1 písm. z) zákona slovo „zhotovitel“, a tím upřesnit skutkovou podstatu tohoto přestupku pro zhotovitele podle zákona č. 309/2006 Sb. v navrhovaném znění, v případech, kdy zhotovitel na stavbě neplní povinnost poskytovat koordinátorovi BOZP na staveništi součinnost vyplývající pro něho z právních předpisů.

S ohledem na úpravu zákona, se navrhuje stávající skutkovou podstatu přestupku pro koordinátora BOZP na staveništi upravit širěji, a to zahrnout do skutkové podstaty tohoto přestupku nejen neplnění § 18, ale i § 10 odst. 4 zákona č. 309/2006 Sb. v navrhovaném znění.

Navrhuje se zařadit do zákona skutkovou podstatu nového správního deliktu pro právnickou osobu, a to pro zadavatele stavby, který neurčil koordinátora BOZP

na staveništi nebo dostatečný počet koordinátorů BOZP na staveništi s ohledem na konkrétní parametry stavby, tj. na druh stavby a její velikost, tak, jak to ukládá § 14 odst. 1 (zákona č. 309/2006 Sb.) již stávajícího zákona. Současný stav, kdy nemohl být zadavatel stavby za nedodržení této povinnosti orgány inspekce práce sankcionován, vedl k tomu, že tato povinnost nebyla v praxi plněna.

Tam, kde měl koordinátor BOZP na staveništi na daných stavbách být určen a koordinovat činnosti k zajištění bezpečnosti práce, nebyl určen nebo byl určen formálně, popř. v nedostatečném počtu podle podmínek na stavbě, bude možné uložit sankci.

Navrhuje se zařadit do zákona skutkovou podstatu nového správního deliktu pro právnickou osobu, a to pro zadavatele stavby, který nezajistí zpracování plánu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi již před zahájením prací, tj. při přípravě stavby, jehož obsah upraví prováděcí právní předpis, kterým je nařízení vlády č. 591/2006 Sb., a to v jeho nové Příloze č. 6.

Současný stav, kdy jsou zpracovávány obecně zaměřené a formální dokumenty o rizicích, které neodpovídají podmínkám ani potřebám koordinace činnosti k zajišťování bezpečnosti práce na dané stavbě v praxi, proto nemohou plnit účel, pro který jsou tyto plány na stanovených stavbách zpracovávány.

Proto se v navrhované skutkové podstatě přestupku navrhuje jednak zajistit povinnost tento plán zpracovat, ale zároveň jeho obsah zpracovat s ohledem na zásady a minimální požadavky prováděcího právního předpisu k tomuto zákonu a podmínkám na dané stavbě.

Navrhuje se zařadit do zákona skutkovou podstatu nového správního deliktu pro právnickou osobu, kterou je zadavatel stavby, který nezaváže všechny zhotovitele k součinnosti s koordinátorem BOZP na staveništi.

Navrhovaná skutková podstata tohoto přestupku vyplývá z požadavků praxe, kdy přestože zadavatel stavby určí koordinátora BOZP na staveništi, tak ho zhotovitelé na dané stavbě nerespektují. Je zde tedy snaha, aby si dotčené subjekty součinnost upravily

Také se navrhuje doplnit skutkovou podstatu pro zaměstnavatele, kterou je postihováno nedostatečné zajišťování a provádění úkolů v hodnocení a prevenci rizik a možné ohrožení života nebo zdraví zaměstnanců (tato povinnost je stanovena v § 102 zákoníku práce).

Konečně se navrhuje provázat skutkové podstaty s příslušnými sankcemi. Stejně jako v případě skutkových podstat v § 17 jsou navrhované skutkové podstaty reakcí na neuspokojivý vývoj pracovní úrazovosti a zejména počet smrtelných pracovních úrazů na staveništích, který vyvolává potřebu důslednějšího vyhledávání pracovních rizik na staveništích, vyhodnocování těchto rizik a přijímání vhodných opatření k jejich odstranění nebo minimalizaci důsledků těchto rizik. Výše sankcí byla stanovena ve spolupráci se Státním úřadem inspekce práce. Vzhledem ke společenské škodlivosti deliktů, které mají být postihovány novými skutkovými podstatami, jsou sankce navrhovány v úměrné výši odpovídající míře této škodlivosti a nevybočují z obvykle stanovovaných rozpětí pro obdobné delikty.

K čl. IV

Jedná se o úpravu živnostenského zákona z legislativně technických důvodů v návaznosti na navrhované změny v § 10 zákona č. 309/2006 Sb.

K Čl. V

V souladu s úpravami návrhu podle připomínek obsaženými ve stanovisku předsedy Legislativní rady vlády se stanovuje den účinnosti prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

V Praze dne 8. dubna 2015

Předseda vlády
Mgr. Bohuslav Sobotka v. r.

Ministryně práce a sociálních věcí
Mgr. Michaela Marksová v. r.